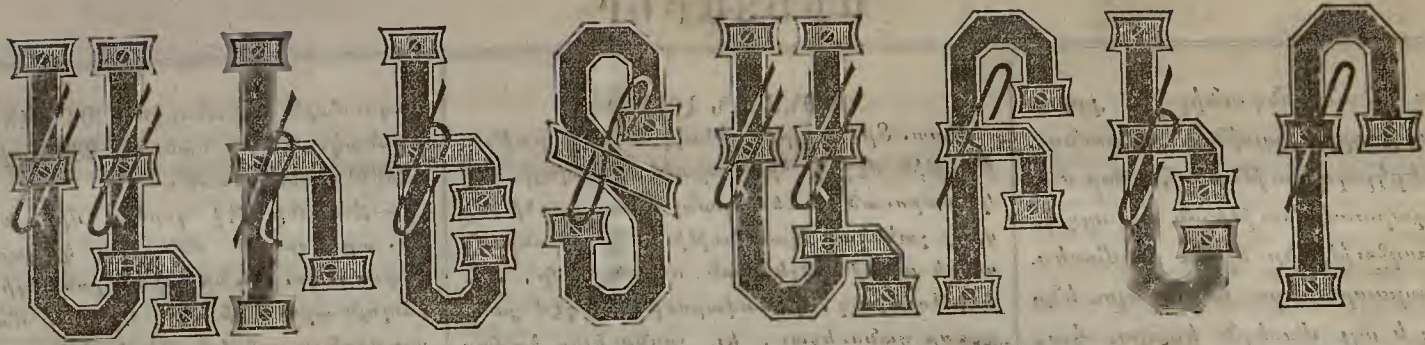

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐԾՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԽԸ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 15, 1893

ԹԻԻ 24

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մ. Մուտի Ի Թէքսաս	483
Կենդանի Փաստեր	486
Կրօնական Լուրեր	486
Ոգիկից Ըմպելներ	487
Նկարագրի Յանկարծական Փոփոխութիւն	487
Աւելանք: ՄԸ Դէպ Ի Հակաբնական Սահմաններ	488
Սահմանի Մեղուներ	488
Մարդա Պարտական Ե Սարգերուն	488
Թղթակցութիւնը: —	488
Քարոզ	490
Մահապոք	490
Նուիրատուութիւնը Ի Նպաստ Բերրի Աւետ Եկեղեցւոյ Շինութեան	490
Ազգեր	490
Հանդէս Քաղաքական	491
Գրականական	492

ԱՒԵՏԱՐԵՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ. Կը հրատարակուի ամէն շաբաթ օր:

Տարեկան գինն է: ամէն տեղւոյ համար կանխիկ 1 1/2 մեծիտիյէ, վեցամսեայն՝ 3/4 մեծիտիյէ: Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ է: Մեկ քերթի գինն է 30 փարա:

Խմբագրութեան, բաժանորդագրութեան եւ քղթատարութեան պատկանեալ ամէն գրութիւնք պարտին ուղղութիւն առ Մր. Հ. Ս. Պարքնիս, Ամերիկացի խան, Կ. պոլիս:

Ամերիկայի Միացեալ Ռաշտայի Ընկերութեան Կողմէն, Ճ. Ք. Կրիս, ՊՐԻՆՏԵՐ

Հ. Ս. ՊԱՐԿՆԻՍ, ՏԵՐԵՆ-ԻՄՔԱՐԻՐ

ՄՐ. ՄՈՒՏԻ Ի ԹԵՔՍԱՍ

Շահեկան է ուշադրութիւն դարձնել այն սիրալիր ընդունելութեան զոր Մր. Մուտի գտաւ երբ Թէքսաս գնաց: Սան Սենթ Քիւնթի մէջ այնչափ սիրուեցան իր աղօթած սղոյնները որ պարտաւորուեցաւ ուղածէն երեք օր աւելի անցընել հոն: Օսթինի մէջ, որ մայրաքաղաքն է, նահանգային խորհրդարանի սրահն անոր տրամադրութեան տակ դրուեցաւ և խորհրդարանին անդամներէն շատեր ներկայ եղան անոր ժողովներուն: Իբր 2,000 մարդիկ դային ժողովներուն: Լրագիր մը սապէս կը տեղեկագրէ.

“Շատ մը տարիներէ ի վեր հոս կը գտնուինք և նկարագրած ենք թէ՛ աշխարհային և թէ՛ կրօնական դուամարումներ, բայց երբեք տեսած չենք որ Օսթինցիներն առ ոչինչ գրեն ցուրտն ու բուքը և այլքան բազմութեամբ երթան քարոզչի մը մօտիկ ընել: Պատճառն արդեօք Մր. Մուտի պերճախօսութիւնն էր:

Անշուշտ ոչ: Նա պերճախօս չէ, պերճախօսի յաւակնութիւն չունի: Ուրեմն ինչո՞ւ հարիւրաւոր մարդիկ դային անոր մօտիկ ընել: Նահանգային խորհրդարանին մէջ: Սնտարակոյս դարերէ ի վեր երկիրքէն իջած խօսքը տակաւին դորութիւն է և մարդոց կ'ազդէ այնպէս ինչպէս ոչ մէկ ուրիշ բան կ'ազդէ: Երէկ իրիկուն քարոզեց սա բնաբանին վրայ. «Աստուծոյ թագաւորութենէն հեռու չես»: Խօսեցաւ պարզ, համարձակ և դիւրամբունելի ոճով, և իր խօսքերը խորին տպաւորութիւն ըրին մեծ ժողովին վրայ: Բաւ թէ շատ պրեր և կիներ կան որ Աստուծոյ թագաւորութենէն հեռու չեն, բայց դիրենք պաշարող մեղք մը չթողուր իրենց անցնիլ դժէն անդին և մոնել երկիրքը: Կ'ուզեն մեղքին հետ համաձայնութեան մը դալ, բայց չեն կրնար: Մեղքը միշտ մեղք է: Չէր կրնար անոր հետ համաձայնիլ: Ըսաւ նաև թէ «բանի մը տարի առաջ անհաւատութեան ալիք մը եկաւ Ամերիկայի վրայ, բայց հիմա արագ արագ հեռանալով վրայ է, և ահա հասած է կրօնական մեծ ալիք մը որ կարծեմ աւելի մեծ պիտի ըլլայ քան 1873 տարւոյնը: Հիմա դուք շատ չէք տեսներ զայն, բայց պիտի տեսնէք, և մեծ բարիք յառաջ պիտի գայ մեր այժմու դրամական բոլոր նեղութիւններուն մէջէն: Գեղեցկապէս լուսարանեց իր բնաբանը՝ յիշելով կեանքը Հերովդէս թագաւորին որ, ըսաւ, շատ մօտեցաւ Աստուծոյ թագաւորութեան, բայց չլրջաւ մտնել անոր մէջ՝ զինք պաշարող մեղքին համար զոր չուզեց խոտովանիլ և լքանել: Այս իրիկուն այս չէնքին մէջ 500 այլ և կին կայ որ կ'ուզեն դարձի գալ և Աստուծոյ թագաւորութենէն շատ հեռու չեն, բայց ոտքի վրայ ելլելու և իրենց փախալքն յայտնելու բարոյական քաջասրտութիւնը չունին: Կը վախնան մարդոց կամ իրենց բարեկամներէն ոմանց ըսելիք խօսքերէն: Եթէ կ'ուզեն դարձի գալ, հանրային կարծիքը ոտից կոխան ընելու և քաջապէս յառաջ գալու են: Մր. Մուտի պերճախօսութեան շնորք

չըրաւ: Ուղէր ալ չէր կրնար: Բայց գրաւեց մեծ ժողովին ուշադրութիւնն այնպէս ամբողջովին որպէս ոչ մէկ ատենախօս երբեք գրաւած է խորհրդարանի այն սրահին կամ քաղաքին ուրիշ մէկ չէնքին մէջ: Քարոզէն ետեւ դարձի գալու կերպը լսել փափաքողներէն խնդրեց որ տասը տասնհինգ վայրկեան սպասեն, իսկ մեկնիլ ուղղութիւնն պատեհութիւն տրուեցաւ հեռանալու: Շատ քիչեր մեկնեցան, և Մր. Մուտի սկսաւ ժողովին ըսել քանի մը գործնական ճշմարտութիւններ սա խնդրոյն վրայ թէ ի՞նչ պէտք է ընել դարձի գալու համար:”

Մր. Մուտի Օսթինէ գնաց Տէլաս, ուր առաջին կիրակին 5,000 անձեր ներկայ եղան ահագին եկեղեցւոյ մը մէջ և շատեր ալ տեղ չգտնելով ետ դարձան: Ապրիլի մէջ պիտի երթար Մեքսիքո և երեք օր ժողով պիտի գումարէր թողութեան մէջ: Տասնհեօթը նահանգներու կողմէ պատուիրակներ պիտի երթային այդ ժողովներուն: Մէկը սապէս կը գրէ Մր. Մուտի. “Չէր գալու որոշման լուրը մեծ խանդավառութիւն յառաջ բերաւ միսիոնարներուն և բոլոր անդղիախօս ժողովուրդներուն մէջ: Կարծեմ թէ ամէն օր բաց ի բնիկ դորձաւորներէ և ուրիշներէ՝ աւելի քան հարիւր միսիոնար ներկայ պիտի գտնուին ձեր ժողովներուն: Ամէն ոք կը կարծէ թէ Մեքսիքո պատրաստուած է կրօնական արթնութեան մը համար, և թէ ձեր գալը պիտի բերէ մեղի այդ օրհնութիւնը և պիտի ըլլայ Հոգւոյն Սրբոյ փառաւոր հեղման սկիզբը:” Աստուած կ'օրհնէ իր այս ծառային աշխատութիւններն ո՛ր ալ երթայ: Սրբեօք սա չէ՞ պատճառը թէ Աստուծոյ հետ կը քալէ նա, և անկեղծութեամբ կ'աշխատի ժողովրդեան տալ Աստուծոյ պատգամը հաւատով և սիրով:

Մր. Կլատտիքն հետեւեալ կերպով կը վերջացնէ յօդուած մը զոր գրած է շարժուման եօթներորդ օրոնան տեղ առաջին օրը սուրբ պահելու խնդրոյն վրայ:

“վերջապէս կրնանք ընդունիլ թէ քրիստոնէից սուրբ օրը, այսինքն՝ Տէրունական օրը, երկրպագութեան համար ժողովուրդը պարտականութեան ապացոյցներուն ամբողջութիւնը ճշգրիտ համասեու չէ, բայց յայտարարելու և պնդելու ենք թէ իր այլ և այլ մասերն իրարու համաձայն են և թէ իր միացեալ զօրութիւնը վճռական է: Ոչ մէկ քրիստոնեայ կրնայ բանաւորապէս տարակուսիլ այն հիմերուն հաստատութեան վրայ որոնց վրայ կը հանգչին հաստատեալ աւանդութիւնը և սովորութիւնը:”

—Օր մը Ուէլինկթընի դուքսն ըսաւ, “կրթեցէք մարդիկն առանց կրօնի, և ահա կ'ընէք զանոնք ճարպիկ սատանաներ:”

ԿԵՆԴԱՆԻ ՓԱՍՏԵՐ

Կեանքին՝ փաստերէ աւելի համոզիչ ըլլալուն մէկ ապացոյցը կը գտնուի հոշակաւոր գիտնականի մը վկայութեան մէջ: Այս գիտնականը տարիներով այնքան միտեալ էր քրիստոնէութեան ճշմարտութիւնները խնդրոյ առարկայ ընել որ իր բարեկամները վստահ եղան թէ վերջ ի վերջոյ անաստուած մը պիտի ըլլար:

Իր բարեկամներէն մին, քանի մը տարի անկէ բաժնուելէ ետեւ երբ վերստին անոր հանդիպեցաւ, զարմացմամբ անկէ լսեց քրիստոնէական զգացում մը արտայայտող խօսք մը, եւ հարցուց.

«Ասկէ հետեցնելով եմ թէ անձնակաշնութիւն ունեցող Աստուծոյ մը կը հաւատաս:»

«Այո,» պատասխանեց գիտնականը յարգանքով, «կը հաւատամ Աստուծոյ, եւ իր միածին Որդւոյն, մեր Տէրոջ Յիսուս Քրիստոսի:» Եւ քրիստոնէութեան հանդէպ իր գաղափարներուն եւ զգացմանց փոփոխութեան պատճառը երբ հարցուեցաւ, հետագայ պատասխանը տուաւ.

«Անհաւատ եղած ըլլոր տարիներս միշտ կար փաստ մը որուն չէի կրնար պատասխանել. այդ փաստն էր իմ մօրս կեանքը: Իր քաղցրարարողութիւնը, իր զօրաւոր հաւատքը, նեղութեանց ատեն իր համբերութիւնը եւ անվեհերութիւնը — ասոնք շարունակ իմ առջեւ էին, եւ հարկադրուած էի պատասխանել սա հարցին, «Ուրկէ՞ եկան ասոնք:»

«Վերջապէս, մղուելով իմ աճեցուն դժգոհութենէս կամ զօրացնել իմ համոզումներս կամ ձգել իմ տարակոյսներս, ձեռք առի մօրս ինձ համար թողած հին Սուրբ Գիրքը, զոր շատ տարիներէ ի վեր կարդացած չէի, փորձելու թէ արդեօք կրնամ հասկնալ անոր իմաստը, եւ անոր ազդեցութիւնը մօրս վրայ:»

«Զարմացմամբ գտայ թէ ինձ նոր թուեցաւ. եւ մինչ կը կարդայի՝ հոգեկան աշխարհին, Աստուծոյ եւ Քրիստոսի իրականութեան մասին համոզում մը գոյացաւ իմ մէջս: Բոլոր տարակոյսներս ցրուեցան: Այսպէս մօրս կեանքը փրկեց զիս:»

Ամենէն խոնարհ կրօնասէր կեանքը քրիստոնէութեան ճշմարտութեան մասին աւելի զօրաւոր ապացոյց մըն է քան քրիստոնէական իմաստասիրութեան ամբողջ փաստերը:

ԿՐԾՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատ. Տր. Ուէլլինտ Իւրիէնսը շարաթաթեթերթին մէջ կը հրատարակէ Բուպայի մէջ կատարուած աւետարանչական գործի մը վրայ շահեկան պատմութիւն մը: Քանի մը տարի առաջ բժշկական ուսանող մը, Ալպէրթօ Տիազ, կառավարութեան դէմ յանցաւոր գտնուեցաւ, եւ չընդունելու համար քանի մը բարեկամներու ընկերակցութեամբ տախտակներու վրայ նստելով հեռացաւ ցամաքէն: Իր բարեկամներուն վրայ յիտոյ երեք տեղեկութիւն չառնուեցաւ, բայց ինք հոսանքէն քշուելով շատ բացուեցաւ ցամաքէն եւ նիւ Եորք գացող շոգենաւու մը հանդիպելով ազատուեցաւ ընկղմելէ: Ծովուն վրայ պաղ առնելուն համար թողատապէ բռնուեցաւ, եւ հիւանդութեանը միջոցին տիկին մը այցելութեան գնաց անոր եւ Աստուածաշունչ կարդաց: Տիազ դարձի եկաւ եւ առողջանալէն ետեւ աստուածաբանական վարժարան մը մտաւ: Ընթացքն աւարտելէն ետեւ վերադարձաւ Բուպա եւ սկսաւ քարոզել եւ Աստուածաշունչ բաշխել: Բանտարկուեցաւ բայց ազդեցիկ բարեկամներու զօրաւոր միջամտութեան շնորհիւ բանտէն արձակուեցաւ, եւ քաղաքին ու բանտին մէջ ցրուեց 500 Աստուածաշունչ, կազմեց փոքրիկ եկեղեցի մը ուր ընդունուեցան քաղաքացիներ, բանտապետը, եւ ուրիշ 70 անձեր: Եկեղեցւոյ բոլոր անդամներն ուխտեցին Քրիստոսի գործին նուիրուիլ, եւ երբ քիչ ատենէն ծաղկախոճարակեցաւ սաստկապէս, կեցան եւ խնամեցին հիւանդները եւ մահամերձները: Սա եղաւ արդիւնքը որ եկեղեցւոյ անդամներուն մէկ երրորդը մեռան, բայց ժողովրդեան սէրը եւ վստահութիւնը շահեցան: Տիազ առաջ կը հալածուէր իր ընտանիքէն, բայց ընտանիքը տեսնելով անոր ուղիղ ընթացքը՝ անոր յարեցաւ: Երբ Տիազ իր մայրը՝ կը մկրտէր՝ այնչափ զգածուեցաւ որ մոռցաւ սովորական բանաձեւը, եւ կրցաւ ըսել միայն, «Տէր Յիսուս, այս իմ մայրս է:» Հիմա իր խնամոց տակ ունի 27 եկեղեցի 2,600 անդամով, եւ 8,000 անձեր ալ եկեղեցին մտնելու դիմում ըրած են: Հալանայի մէջ թաղոն մը գնած եւ եկեղեցիի վերածած է, եւ ամէն կիրակի խուռն բազմութիւն կը լեցուի այդ եկեղեցին:

—Մր. Մուտի եւ Մր. Սանքի, Մեքսիքոյի մէջ աշխատող միսիոնարներուն հրաւիրմամբ, Մեքսիքո գացին եւ մայրաքաղաքին մէջ երեք օր ժողովներ գումարեցին նիւթ ունենալով Հոգւոյն Սրբոյ գործը: Ներկայ էին այլ եւ այլ ընկերութիւններու կողմէ 132 միսիոնարներ, եւ ասոնցմէ մին կ'անուանէ այս հաւաքումը աւետարանչական ամենէն նշանաւոր հաւաքումը որ երեք տեղի ունեցած է Մեքսիքոյի մէջ: Երեկոյեան ժողովներուն մէջ ունկնդիրներու թիւը 600է 800ի կը հասնէր:

—Ամերիկեան Աստուածաշնչի Ընկերութեան ձափոնի գործակալը կը հրատարակէ ձափոնի պետութեան մէջ գտնուած առաքելութիւններու 1894 տարւոյ վիճակագրութիւնը: Բողոքական եկեղեցւոյ անդամներուն համագումարն է 39,240, զիսաւոր երեք յարանուանութիւններն են Երիցակաշնութիւն որ ունի 11,126 անդամ, Ժողովականութիւն որ ունի 11,079 անդամ, եւ Մեթոդականութիւն որ ունի 7,536 անդամ: Բողոքական եկեղեցւոյ յարողներուն թիւը շատ աւելի է: Միայն Ժողովականներուն յարողները կը հաշուուին 30,000, իսկ հա-

մագումարն հաւանորէն 100,000էն հեռի չէ: Նշանակուած են նաեւ 49,280 կաթոլիկ եւ 22,000 յունադաւան:

—Ձափոնի մէջ գործող միսիոնարներէն Տր. տը Ֆորէսթ մեծ յոյս կը յայտնէ թէ Քրիստոնէութիւնը պիտի յառաջդիմէ ծայրագոյն արեւելքի մէջ: Կը խօսի մանաւանդ այսպիսի յառաջդիմութեան մը նպաստող քաղաքական նախապատրաստութեանց վրայ, յիշելով թէ ձափոն առաջին ազգն է որ քրիստոնեայ աշխարհի հետ հաղորդակցութեան մտաւ առանց երկարատեւ եւ արիւնալից պատերազմի, նաեւ առաջին հեթանոս ազգը՝ որ իր ժողովրդեան տուաւ կրօնական լիովին ազատութիւն երաշխաւորող սահմանադրութիւն մը: Վերջին պատերազմին համար ալ կ'ըսէ թէ անկասկած մեծագոյն օրհնութիւնն էր որ կրնար պատահիլ ձափոնի, Քորէայի եւ Չինու: Այս ամէնքը քրիստոնէական լոյս մուծանելու դռներ են, եւ մասնաւորապէս կը յանձնարարէ քրիստոնեայ գոյէճներ քանալ Չինու բոլոր մեծ քաղաքներուն մէջ: Կ'ըսէ թէ «Արեւելք եւ արեւմուտք ահա իրարու կը մօտենան եւ մարդկային ազգին եղբայրութիւնն հետզհետէ կ'իրագործուի Յիսուս Քրիստոսի միջոցաւ:»

—Կապալաշտ երկիրներու մէջ կատարուած գործը շատ անգամ կը սկսեցանէ մարդուն հաւատքը կամ կը հատնէ: անոր համբերութիւնը: Անոր մէկ օրինակը կը տեսնուի Ֆուլուի (Չին) կողմերը հաստատուած Անկլիքան եկեղեցւոյ Միսիոնարական Ընկերութեան գործին պատմութեան մէջ: Այդ ընկերութեան միսիոնարները տասնեւմէկ տարի աշխատեցան հոն առանց մէկ հաւատացեալ տեսնելու, եւ քիչ մնաց որ առաքելութեան այդ դաշտը ձգելու որոշում տրուէր, եւ ահա 1861ին երեք մարդիկ դարձի եկան իրենց կոապալաշտութենէն եւ խոստովանեցան թէ Քրիստոսի հետեւող են: Հիմա այդ կողմերը 30,000 քրիստոնեայ կայ, որոնց 12,000ը նոյն ընկերութեան հետ կապակցութիւն ունին:

—Ամերիկացի քրիստոնեաներու մեծ խնդիրներէն մին է աւետարանական քրիստոնէութեան խմորը մուծանել զաղթականներու խուռն բազմութիւններուն մէջ որոնք շարունակ կը դիմեն այն երկիրը: Այդ գաղթականներուն մէջ կան Պոնեմիացիք որոնց թիւն 1890ին 118,106 էր: Տր. Հէնրի Ա. Շոֆլըր, Կ. պոլիս եկող առաջին երեք միսիոնարներէն միոյն որդին, որ տարիներով Պոնեմիոյ մէջ կեցած էր, աւելի քան տասը տարի առաջ գործել սկսաւ Քիւվլընտ քաղաքին մէջ բնակող 25,000 Պոնեմիացիներու մէջ, եւ յետոյ Պոնեմիոյ մէջ աշխատած ուրիշ հին միսիոնար մը Շիքակոյի մէջ հաստատուած Պոնեմիացի ստուար գաղթականութեան համար միսիոնարական գործ մը բացաւ: Այս գործին սկզբնաւորութիւնները քաջալերական չէին, բայց հիմա 10 եկեղեցիներ կան որ ունին 534 անդամ եւ 5,000 ժողովուրդ: Հիմա գործն ընդարձակուած եւ տարածուած է լեհ գաղթականներուն ալ որոնք Պոնեմիացիներուն եռապատիկն են:

—Քոնկոյի հին երկրին մէջ (Ափրիկէ) 300 տարի առաջ ամբողջ ժողովուրդը անուանապէս քրիստոնէութեան յարեցաւ Փորթուկալցիներուն ձեռամբ, բայց հիմա հոն քրիստոնեայ մը չգտնուիր: Այս յետադիմութեան պատճառներն հետեւեալներն են. (1) Յախուռն կերպով մեծ բազմութիւն մը մէկտեղ մկրտել, (2) քրիստոնէական ճշմարտութիւնը եւ կարգ ու կանոնը հեթանոսա-

կան նախապաշարունակներու հետ խառնել սրբապղծութեամբ, (3) դեռաւոր սերունդը կրթելու զանցառութիւն, (4) նուազող ազգացութիւնը սուտ հրաշքներով զօրացնելու ջանք, (5) եկեղեցւոյ կանոններէն քիչ մը միայն չեղողներն անգթօրէն պատժել, (6) գերիներու տուրեւաւորին հետ եկեղեցականներու կապակցութիւն:

— Լոստոնի միսիոնարական ընկերութեան հարկւրամեակին համար նախապատրաստական ժողովի մը մէջ որ վերջերս գումարեցաւ՝ Սըր Զործ Ուիլիքսն ընկերութեան արդի վիճակը բաղդատեց այն վիճակին հետ զոր ունէր ի սկզբան: Այն ատեն ընկերութիւնը չունէր եկեղեցի եւ ժողովուրդ, ընդհանրապէս եւ քարոզչի: Հիմա ունի 96,418 եկեղեցւոյ անդամ եւ 417,916 ոչ-անդամ, 1,734 բնիկ հովիւ եւ 6,446 բնիկ քարոզչի: Ժողովուրդէն տարին կը գանձուի 22,000 ոսկի կրօնական նպատակներու համար եւ 8,500 ոսկի կրթական գործի համար: Այս պատուական ընկերութիւնը սակայն կազմած է զրամի չգոյութեան համար, ինչպէս կազմած ուրիշ շատ ընկերութիւններ ալ, եւ այս ընկերութեան հարաւային Հնդկաստանի յանձնաժողովը կը պնդէ թէ փոխանակ ընդհանուր ծախքը զեղչելու աւելի աղէկ պիտի ըլլայ սահմանափակել աշխատութեան գաշտը, այսինքն թողուլ միսիոնարական կայաններէն մէկ քանին եւ մնացեալները ծաղկեցնել աւելի կատարելապէս: Եթէ քրիստոնեաներու ձեռքը զուտուած հարստութիւնը պատշաճապէս նուիրադրործուէր, այսպիսի խնդիր բնաւ պիտի չծագէր:

— Հարաւային Ափրիկէի քրիստոնեայ ցեղապետ իմամ վերջերս Բէյթիթաուն գնաց եւ շատ ազդեցեաց սիրալիր ընդունելութենէն զոր հոն գտաւ: Այս ցեղապետը մեծ հաստատամտութեամբ կը ջանայ ոգելից ըմպելիներն արտաքսել իր երկրէն, վասն զի գիտէ թէ տաք կլիմաներու այն բնիկ ցեղերուն համար արեւոցային ըմպելիներու զործածութիւնը մեծապէս վնասակար եւ մահացու է: Երկու համար զժողովրդէն չէ՝ կ'ըսէ, «ոգելից ըմպելիներէն պահպանել իմ ժողովուրդս, իմ գոնաւորութիւնս սա է որ սպիտակամորթները ոգելից ըմպելի կ'ուզեն, եւ ես չեմ գիտեր թէ ինչպէս պիտի յաջողիմ գործադրել այդ ըմպելիներու դէմ հաստատուած օրէնքս: Ասոր համար գրեթէ յուսահատութեան մէջ եմ, բայց իմ ժողովուրդիս համար երբեք զիջում պիտի չընեմ. օրէնքը խստիւ պիտի գործադրեմ»: Յեղապետը շատ քաջալերուած վերադարձաւ տեսնելով թէ սպիտակամորթներէն շատեր ի սրտէ կը հաւանին այն ընդդիմութեան զոր ինք կը ցուցնէ ոգելից ըմպելիներու տուրեւաւորին դէմ: Պատանկութիւններու, այսինքն իմամայի ժողովուրդին, մէջ օտարականներու նկատմամբ տիրող ընդհանուր զգացումը կ'արտայայտուի սա հարցումով զոր շատ անգամ կը կրկնեն եղեր. «Զիսմող սպիտակամորթ կա՞յ արդեօք»: Տէրը օգնէ այս քրիստոնեայ ցեղապետին որ յաղթէ ոգելից ըմպելիներու դեմին:

ՈՒԵԼԻՅ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐ

Յարըր կանոնիկոսը սապէս կը խօսի ոգելից ըմպելիի սոսկալի կոտորածին վրայ: «Անգղիական զուէճի մը մատարան դրանն առջեւ անանուն գերեզման մը կայ: Անոր մէջ ամփոփուած է ոգելից ըմպելիով կործանած խոստմնալից երիտասարդի մը մար-

մինը: Անցեալները նամակ մը ընդունեցի զպրոցական ընկերէ մը որ եկեղեցական է եւ երկարատեւ եւ դժնդակ աշխատութենէ ետեւ հագուստի եւ գրեթէ ուտեստի ալ կարօտ մնացած: Պատճառն հարցուցի, ոգելից ըմպելի էր: Քանի մը շաքար թափաղակով վիճակի մէջ իմ քովս եկաւ ուրիշ եկեղեցական մը որ իրեն հետ իր ընտանիքն ալ յետին ծայր թշուառութեան հասցուցած էր: Պատճառն հարցուցի, ոգելից ըմպելի էր: Երբ ես Բէյթիթաունէն, ամենէն խոստմնալից աշակերտներէն մին դեռ պատանի էր: Սա եւս տարիներ առաջ մեռաւ յետին թշուառութեան վիճակի մէջ, եւ իր հիւանդութիւնը ոգելից ըմպելիի արդիւնք էր: Քինկզ Գոլէճին մէջ գեղեցիկ երիտասարդի մը քով կը նստէի: Նա յետոյ եղաւ փայլուն մատենագիր մը, բայց ծաղիկ հասակին մէջ մեռաւ՝ ոգելից ըմպելիի զօն երթալով: Անգամ մը տեսայ մեծ մարդասէր մը, որ սակայն շատ թշուառ մարդ էր: Աշխարհ չէր գիտեր անոր թշուառութեան պատճառը, բայց անոր բարեկամները գիտէին. ոգելից ըմպելի էր: Եւ ինչո՞ւ ամէն օր կը պատահին այս ողբալի բաները: Կը պատահին ոգելից ըմպելիի եղերական հրապոյրին, մոլորեցողի հմայքին, համար որմէ զգուշանալու յորդորներով լեցուն է Սուրբ Գիրքը:»

ՆԿԱՐԱԳՐԻ ՅԱՆԿԱՐԾԱԿԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Քալիֆորնիացի Տր. Օսպորնի ձեռագրերը Երբեք Մեքսիկո-Լիւիս Շէքլը հանդէսին մէջ հրատարակուած «Աչքէ Անեղեւթագած Մարդիկ» խորագրով յօդուածը կը յիշէ դէպք մը որ բոլորովին Տր. Օսպորնի անմիջական գիտողութեան ներքեւ տեղի ունեցաւ, դէպք՝ յորում քիչ մնաց որ այս խորհրդաւոր անեղեւթագումներէն մին պիտի պատահէր այնպիսի պարագայից մէջ որ Տր. Օսպորն միջոց ունէր հաստատելու թէ, եթէ տեղի ունեցած ըլլար, գրեթէ անկարելի պիտի ըլլար գտնել այսպէս իբր թէ ընկերութեան մէջ իր ունեցած տեղէն անհետացող մարդուն հետքը: Վասն զի սոյն դէպքին պարագաներն հետագայէն էին. Մարդը յանկարծական ջղային ցնցում մը կրելով այնպիսի յանկարծական փոփոխութիւն մը յառաջ եկաւ անոր աչքերուն եւ ամբողջ դէմքին ֆիզիքական երեւոյթին եւ արտայայտութեան մէջ, եւ մանաւանդ անոր ճաշակին եւ մտքին վիճակին մէջ, որ անոր նախկին մտերիմներէն շատեր երբեք չէին կրնար ճանչնալ զնա իբրեւ նոյն մարդը: Մարդը փոխանակ ըլլալու աշխոյժ, պատրաստախօս, եռանդուն եւ զուարթ իրանտացի մը վառվառն ոգւոյ տէր եւ քիչ մը պարծենկոտ, համարձակ ձի հեծնող, ձիասէր եւ ձիերու քաջամուտ, Տր. Օսպորնի աչքին առջեւ փոփոխեցաւ եւ եղաւ հանդարտաբարոյ, մտածկոտ, երկչոտ եւ քաջաւոր անձ մը, չունենալով ձիերու սէր. եւ անոնց նկատմամբ հետաքրքրութիւն: Բոլորովին անկարող ձի բուծանելու կամ մինչեւ անգամ զանոնք համեմտելու եւ սանձ, պախուրց, երասանակ անցընելու, ինքզինք տուաւ պարտիզպանութեան. զբաղում զոր քիչ մը սորված է պատահմամբ մանկութեան ժամանակ: Այս պատմութիւնը շատ հետաքրքրաշարժ է. եւ կը թուի թէ ծայրայեղ ձեւով կը ցուցնէ թէ ինչպէս երկու տարբեր անհատականութիւններ կը բովանդակին մի եւ նոյն անձին մէջ, որոց մին կրնայ աւելի կամ նուազ անդամաւորուած ըլլալ ջղային մեծ ցնցումով մը, այնպէս որ

միւսին թոյլ տայ յերեւան ելլել եւ իյայտ բերել իր բոլորովին տարբեր արամադրութիւնները, հակամիտութիւնները, կերպերը եւ մտային վիճակը: Եւ անառակ դէպքը. Յիշեալ իրանտացի երիտասարդը որ ամուսնացած էր եւ զաւակներու տէր եղած, երկու ընկերներու հետ դէպի մերձակայ քաղաք մը կը ճամբորդէր փոքրիկ կառք մը նստած. կառքին լծուած էր բաւական աղէկ ձի մը: Զին խրտուեցաւ երկաթուղւոյ կառախումբէ մը, եւ սկսաւ վազել արշաւասոյր: Կառքը տապալեցաւ: Երիտասարդին երկու ուղեկիցները մեռան, իսկ իրանտացին ինք անյայտացաւ, եւ անոր հետքը չգտնուեցաւ: Բայց նորէն երեւցաւ հետեւեալ օրը իր տան դուռը գրեթէ բոլորովին գիտակցութենէ զուրկ վիճակի մէջ: Հոն եկած էր բնագող մը, բայց անկարող էր խօսք արտասանելու, անկարող էր ճանչնալու իր կիներ. քանի մը շատ սաստիկ վէրքեր ընդունած էր թէպէտ զանկին վրայ կոտորուած ջախջախուած տեղ մը չէր երեւեր: Շատ օրեր անցան մինչեւ որ նա ճանչցաւ իր կիներ կամ զաւակները եւ կամ Տր. Օսպորնը որ իր բժիշկն եղած էր բաւական ատեն: Բայց թէպէտ մինչեւ արկածին վայրկեանը պատահած դէպքերը կը յիշէր, անկէ ետքը պատահածները երբեք չէր յիշեր. երբեք նորէն չստացաւ ձիաւարելու կարողութիւնը կամ ձիերու վրայ ունեցած հմտութիւնը, կամ իր աշխոյժ եւ զուարթ բնաւորութիւնը: Իր կենցաղավարութեան կերպերը ամբողջ փոխուած էին: Ճերմ առաջին անգամ դուրս եկաւ, զինք քաջ ճանչցողներէն ոմանք կարող չեղան ճանչնալ զնա, եւ եթէ անոնց միտքերը պատրաստուած չըլլային այս փոփոխութիւնը տեսնելու, հաւանականապէս երբեք պիտի չճանչնային զնա անէն դուրսը: Իր հեծեալի ճաշակը բոլորովին կորսուած էր. կ'ըսէր թէ մոռցած էր ձի վարելու եւ գործածելու կերպը, մինչեւ անգամ չէր գիտեր ձիուն համետը, երասանակը, սանձը, եւն. դնելու եղանակը մինչեւ որ չցուցուէր ի վերջոյ նորէն ստացաւ խօսելու կարողութիւնը, բայց իր ձայնը նախկին քաջածանօթ ձայնը չէր. հիմա տարօրինակ կերպով մեղմ էր այն, եւ բառերը հոգածութեամբ կ'ընտրէր եւ խնամով կը ճնշէր: Մարդեր արագ արագ ձերմկցան շերտ շերտ. դէմքը լուրջ եւ գրեթէ փիլիսոփայի մը դէմք եղաւ, եւ նախկին գեղեցիկ, բոլորակ շրջագիծով երեւր փոփոխեցաւ հոգեբով մաշած մարդու մը խորշումեալ երեսին: Տր. Օսպորնի տեսութիւնը սա է թէ այս մեծ ջղային հարուածը այնպէս փոխած էր մարդուն դիմագծութիւնը որ «անեղեւթագած» էր նա: Այս դէպքին կարեւորութիւնը անուրանալի է, վասն զի կը ցուցնէ թէ մինչեւ անգամ երբ անձնական նոյնութիւնը հնար է լիովին ստուգել, կրնայ իսկապէս տեղի ունենալ ունակութեան, միտումներու, մտային տրամադրութիւններու եւ նկարագրի մեծ փոփոխութիւն, այնպէս որ կեանքը բաժնուի երկու բոլորովին տարասեռ կէսերու որ կ'որոշուին մասնակի մոռացութեան վիճակով, թէպէտ ոչ այնքան կատարեալ մոռացութեան որ մարդուն արգելք ըլլայ յետոյ ճանչնալու իր նախկին անձը:

Մեր կարծեօք այս պարագային մէջ չկայ բան մը որ երբեք խախտէ այն հաւատքը թէ մարդ իր գործերուն համար անձնական պատասխանատուութիւն ունի: Ստորագ.

թէ յանկարծական մեծ ընդհատում մը տեղի ունեցաւ այն բանին մէջ որ կը կոչուի նկարագիր եւ կը բովանդակէ ճաշակ, մտածելու եւ զգալու ունակութիւններ, նաեւ յիշողութիւն, եւ ընդհատում՝ որուն համար մարդը պատասխանատու չէր։ Բայց ոչ ոք երբեք հերքած է թէ այսպիսի փոփոխութիւններ, թէպէտ սովորաբար նուազ յանկարծադէպ եւ խրտուեցնող, տեղի չեն ունենար մեր բոլոր կեանքին մէջ։ Մեծ աղէտ մը, մեծ հիւանդութիւն մը, բաղդի յանկարծական փոփոխութիւն մը, յաճախ մի եւ նոյն արդիւնքը կ'ունենան։ Մարդուն մէջ նոր յատկութիւններ ի վեր կը հանէ շատ անգամ, եւ կամ կը ջնջէ հին ունակութիւնները։ Անխորհուրդները խոնական կ'ընէ, կամ խոնականները անխոհեմ, վաղ-վաղկոտ, ջղային եւ դիւրագրգիռ։ Մեծ յեղաշրջումներ տեղի կ'ունենան չափազանց տարիքով անէն մարդու ճաշակներուն։ Եւ տրամադրութիւններուն մէջ։ Մեծ նպարապահներ կամ անջրպետներ կան ծերունիներուն յիշողութեան մէջ որք կը ցուցնեն թէ յանկարծական փոփոխութիւն տեղի ունեցած է անոնց ապրելու կերպին մէջ։ Այս փոփոխութիւններէն եւ ոչ մին պատասխանատուութենէ զերծ կ'ընէ զմարդ մինչեւ որ ցուցուի թէ կեանքին այսինչ շրջանին մէջ կամքին կանխամտածութեամբ գործելէն յառաջ եկած մտքի եւ բնաւորութեան վիճակները, կամ նոյն շրջանին մէջ անձնասիրութեան պատճառաւ անձը զսպելու անկարողութիւնը, նկարագրին վրայ մնայուն հետք չեն թողուր այդպիսի վիճակ մը մոռցուելէ ետքը, եւ այս իսկապէս Տր. Օսպորնի նշանակութեան արժանի պատմութենէն չթելադրուիր անգամ։ Ընդհակառակը կը թուի թէ երբ այն սաստիկ հարուածը հանգրտեցուց երիտասարդ Իռլանտացոյն զուարթ եւ զեղուն ոգին, նա ցուցուց աւելի մտածկոտ եւ խորհրդածող յատկութիւն մը, որով հաւանականապէս նշանաւոր եղած էր իր տղայութեան ժամանակ երբ առաջին անգամ ճաշակն առաւ պարտիզպանութեան։

ԱՐՇԱԽԱՆՔ ՄԸ ԴԵՊԻ ՀԱԿԱՐՁԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ

Տր. Ֆրէտէրիք Է. Բուք, քաջածանօթ երկրախոյզը, մօտեւս ըսած է թէ գիտնականներէ բաղկացած փոքր բայց լաւ պատրաստուած արշաւախումբ մը պիտի կազմէ եւ անոնց գլուխն անցնելով պիտի երթայ հակաբնային սահմանները խուզարկելու։ Նիւ Եորքէ ճամբայ ելելու ժամանակ որոշուած է առաջիկայ սեպտեմբեր 1, եւ կը կարծուի թէ այդ ուղեւորութիւնը պիտի տեւէ հաւանականապէս երեք տարի։ Գրեթէ անտարակուսելի է թէ գիտական շահեկանութիւն ունեցող շատ բաներու պիտի ծանօթանանք այսպիսի ձեռնարկութեան մը շնորհիւ։ Հակաբնային Ուկրաինոսին յատակը ծածկուած է առատ բուսականներով որոյ խնամիւ առնուամիտութիւնը պիտի վարձատրուի։ Եւ հաւանական կը կարծուի թէ մարդկային մեկուսացեալ ցեղ մը պիտի գտնուի հակաբնային ծովեզրներուն վրայ։ Նաեւ սորվելու շատ բան կայ այս քիչ ծանօթ երկրին մագնիսական յատկութիւններուն, ցեղաբանութեան եւ մանաւանդ աւելի արուեստական գիտական բաներուն վրայ։

Շահեկան են մանրամասնութիւններն եւ զանալին որով արշաւախումբը պիտի պատրաստուի։ Արշաւախումբը կը խորհի նաեւար-

կել երկու փոքր առաքատանաւերով որոյ իւրաքանչիւրը ունենայ իւր 100 ոտք երկայնութիւն եւ 100է մինչեւ 200 տակառաշափ բեռ։ Ամէն մէկ նաւ «փոկորս» անունով ծանօթ նաւերուն ձեւը պիտի ունենայ եւ հինգ մարդ։ Նաւակներուն գոգերը խիտ առ խիտ պատեալ պիտի ըլլան ատաղձով եւ զօրաւորապէս պրկուած՝ որպէս զի տոկան սառնամանեաց ճնշումներուն։ Երեք տարի բաւող պաշար պիտի առնուի։ Հագնուելու հանգրձները եսկիմացուց տարադին վրայ պիտի ըլլան, եւ առատօրէն պիտի առնուին ննջելու համար գործածուելու մուշտակ պարկեր, զգեստներ եւն։

Պիտի առնուի նաեւ բալխիրի եսկիմական շուներու վոնմակ մը։ Գիտական մարմինը պիտի բաղկանայ հինգ անձերէ՝ որոնք իրենց հետ պիտի կրեն այնպիսի բաներ որ օգնեն խուզարկութեան այլ եւ այլ ճիւղերը եւ նպատակները յառաջ տանելու։ Կ'ակնկալուի թէ իւր երեք ամիս պէտք պիտի ըլլայ հասնելու համար Էնէպուս եւ Թէրրըր Ծոցը, ուր հաւանականապէս ցամաք պիտի ելլէ արշաւախումբը։ Առժամանակեայ փայտեղէն տուն մը պիտի կառուցուի որ պիտի գործածուի իւրեւ կեդրոնատեղի։ Յետոյ բալխիր վարող խումբը պիտի զրկուի այս կէտէն՝ որչափ կարելի է հեռու երթալու համար դէպ հարաւ։ Այս խումբը ըստ կարի արջային խուզարկութիւններու փորձառու անձերէ պիտի կազմուի։ Տր. Բուք վիրաբոյժ եւ ցեղաբան էր Տեղակալ Փէրիի դէպ հիւսիս ուղղուող առաջին արշաւախումբին մէջ, եւ անկէ ի վեր երկու անգամ գացած է արջային սահմանները։

ԱՀՈՒՆԻ ՄԵՆՈՒՆԵՐ

Կեդրոնական Հնդկաստանի բարձրագուստներուն մէջ, Ճապարիուրէ ոչ հեռի, Նէրպուտտա գետը կը վազէ խոր եւ տխուր, երկու մղոն տեղ, հարիւր ոտք բարձր ուղղահայեաց մաքուր ճեղմակ մարմարին պատերու մէջտեղէն։ Հոս հոն ճեղմակ կրաքարին մէջ հրաբխային ժայռի մութ կանաչ երակներ կը տեսնուին։ հակադրութիւն մը շրջակայ մարմարինին վճիտ մաքրութեան հանդէպ։ Մինչ այս մարմարին ժայռին այցելող տափակ յատակով նաւակը նստած կ'իջնէ վեր կ'ելլէ, կը հիանայ գեղեցկութեան այն սքանչելի տեսարանին վրայ։

Բայց մեղուններու շատ մը խումբեր որոնց բլիշները ժայռերուն ցուցուած մասերուն փակած են, զիւրաւ մը կը զրգռուին եւ բազմութեամբ կը յարձակին զիրենք անհանգիստ ընողին վրայ։ Անգղիացի ճարտարագէտ մը, Մր. Պոտտինկթըն, իր հետ ընկեր մը ունենալով գետը կը չափէր անոր վրայէն երկաթուղի մը անցընելու ծրագրի մը համեմատ։ Իր ընկերներէն ոմանք վերն էին սարահարթին վրայ, եւ հրացան կ'արձակէին կապոյտ ժայռին վրայ գտնուող աղաւնիներուն՝ որ սեպաձեւներուն մէջ իրենց բռնները կը շինէին։ Հրացաններուն հարուածները զրգռեցին մեղունները, որք վարը նաւակին մէջ գտնուող երկու անձանց վրայ իջան կատաղաբար։ Մարդիկը ստիպուեցան ջուրին մէջ ապաստանիլ։ Ճարտարագէտին ընկերը ազատուեցաւ այն խայթիչ միջատներէն։ ջուրին տակը սուզելով եւ երկար ատեն հոն մնալով, եւ վերջը ծածկուելով ժայռին մէկ ճեղքուածին մէջ, Բայց թէպէտ Պոտտինկթըն ալ քաջ լուրդորդ էր, երբեք չլրկպեցաւ կատաղած մեղուններուն աչքէն, եւ վերջապէս խեղդուեցաւ, եւ իր մարմինը

ջուրէն տարուեցաւ։ Գտնուեցաւ մարմինը եւ թաղուեցաւ սեպացեալ ժայռին վրայ մարմարին քարի մը ներքեւ որ կտրուած էր այն ժայռէն որուն ներքեւ մնած էր նա։ Պէնկալայի զօրաբաժինէն նաւապետ Ֆորսթը, որ կը պատմէ այս ցաւալի պատմութիւնը, կ'ըսէ թէ քանի մը անգամ յարձակում կրած է մեղուի այս տեսակէն մինչ կ'անցնէր անտառներու մէջէ։ Անգամ մը անոր բեռան կենդանիները եւ ծառաները յարձակում կրեցին եւ ցրուեցան ամէն կողմ։ Մատաղաձի (Բոթլ) մը որ չէր կրնար փախչիլ իր կռնակի բեռին պատճառաւ, սպաննուեցաւ անմիջապէս։ Եւ այնքան խայթուեցան մարդոցմէն եւ մատաղաձիերէն ոմանք, որ հիւանդ պառկեցան քանի մը օրեր։ Իւր 40 տարի առաջ մեծ զօրագունդ մը, հեծեալ եւ հետեւակ, յարձակում կրեց այս անոնի միջատներէն։

ՄԱՐԴՍ ՊԱՐՏԱԿԱՆ Է ՍԱՐԴԵՐՈՒՆ

Անտարակոյս սարդերու բնական պատմութեան հետ կապակցութիւն ունեցող ամենէն շահեկան իրողութիւններէն մին է ապրուստ հայթայթելու նպատակաւ որսեր ձեռք անցընելու համար ցանցեր տարածելու ունակութիւնը։ Թերեւս բնագէտներուն ուշադրութեանը մեծ մասամբ այս բանին տրուելուն պատճառը համարուելու է սա իրողութիւնը որ կը թուի թէ կենդանական աշխարհին մէջ սարդերը եւ մարդիկ են որս բռնելու համար ցանց լարող կենդանիները։ Այս պարագան ինքնին բաւական նշանաւոր է այնպէս որ արժանի է մասնաւոր մեկնութեան։ Բայց անոր շահեկանութիւնը քիչ չէ երբ կը մտածենք թէ որովհետեւ կենդանական աշխարհին մէջ սարդերը մարդէն ամբաւ դարեր առաջ երեւցան տեսարանին վրայ, մենք ոչ ոք իրաւունք ունի պնդել թէ մեր սեռէն որ եւ իցէ մին առաջինն եղած է ցանց շինելու արհեստը հնարելու մէջ։ Արդարեւ հաւանական է թէ մեր նախահայր մէջ հանձարեղ որսորդ մը կրկին եւ կրկին տեսաւ սարդին բոյնը իւրեւ ցանց որս ձեռք բերելու, որս՝ զոր ուրիշ կերպով անկարելի էր սարդին ձեռք անցընել, եւ իր մտքին մէջ ծագեցաւ ձուկ կամ ուրիշ ուտելի անասուններ բռնելու համար նմանօրինակ գործիք մը շինելու գաղափարը։ Բայց եթէ բանն այսպէս է, քաղաքակրթ անձինք շատոնց մոռցած են թէ երախտագիտութիւն կը պարտին սարդերուն։ Վասն զի մեր մէջ շատեր սարդը երկիւղալի եւ զզուելի կը նկատեն եւ կը սպաննեն անխնայ երբ որ առիթ գտնեն։

ՅԵՐԱԿՑՈՒՅԻՆՔ

ՔԱՐՈՉ

ԴԱՏԱՍՏԱՆԻ ՄԵՐ ՕՐԸ
«Եւ ասոնք պիտի երթան յաւիտեանական տոնջանքը, իսկ արդարները՝ յաւիտեական կեանքը» (Մատ. ԻԵ. 46)։

Մեծ օրուան վերջին աշաւոր դատաստանն, որոյ համար երբեմն դատաստան բառը միայն կը գործածուի, այն է երբ ի կատարածի աշխարհիս Քրիստոս պիտի նստի դատել զտիեզերս, եւ երբ ամէն մարդկային անձ պիտի դատուի իր գործոց համեմատ, թէ բարի եւ թէ չար։ Նոյն պիտի գայ այդ օրը։ Աստուած միայն գիտէ։

Սաշափ կրնանք ըսել որ յանկարծ պիտի գայ, զիչեքուան գողի պէս, փառաւոր բայց անեղ մեծվայելութեամբ:

Աս եւ ասորուման շատ մը ճշմարիտ վարդապետութիւններու ցաւալի է ըսել որ այժմ պէտք եղած ուշադրութիւնը չեն տար մարդիկ. բայց որ պիտի գայ որ կամայ ակամայ պիտի լսեն ու տեսնեն ինչ որ Սուրբ Դիրքը առաջուց մեզի յայտնած էր: Եւ ինչ:

1. Հրեշտակապետին փողը պիտի հնչուի եւ ամէնը պիտի լսեն անոր անեղ ձայնը. բանական եւ անբան, կենդանի եւ անկենդան արարածք իսկ պիտի լսեն եւ իսկոյն մշտնջենապէս պիտի դադարին իրենց բնական ընթացքէն: Բլխող աղբիւրն իր աղբիւրքէն, վաղող շուրն իր առուակէն եւ գետերն իրենց հոսանքէն, ծառերն ու բոյսերն իրենց աճումէն պիտի կասին: Նաեւ աղօրթիքն սահուն քարը եւ սրնթաց երկաթուղին ու շոգենաւը իրենց գնացքէն պիտի դադարին: Քաղաքը եւ երկնցած ձեռքն ու բազուկը հոն պիտի մնան ամէն ինչ բանի համար որ կ'երկնային: Օղին մէջ թռչունը որ կը համէր գուրգուրանօք իր ձագերուն կեր տալու, կը մնայ. ծծկան մայրն ալ չհասնիր իւր սիրասունը դաւկին. ոճրագործին վերցուցած սուրն եւ երկաթադործին մուրճն վերցուած կը մնան ձեռաց մէջ. եւ արագադիր դարին գրիչն ձեռաց հետ թուղթին կը փակչի: Եւ ալ ինչ ըսեմ երկրիս եւ անոր դարձուածքին, մեծամեծ գործարանաց եւ տպագրութեանց գործիքներուն համար: Բոլոր ժամագործներուն ամենէն երեսելի ժամացոյցն ալ յաւիտեան պիտի դադարի. աշխարհն որ իր առանցքին վրայ կը դառնար՝ կանգ կ'առնէ:

2. Ոչ միայն ատ, այլ փողին հնչուելու ատեն, բոլոր մեռելները Աստուծոյ Որդւոյն ձայնը պիտի լսեն. «Որովհետեւ փողը պիտի հնչուի ու մեռելները յարութիւն պիտի առնեն» (Ա. Կոր. ԺԵ. 52), թէ՛ բարի եւ թէ՛ չար. անոնք որ բարի գործեր են կենաց համար, եւ անոնք որ չար գործեր են՝ դատաւարտութեան համար յարութիւն կ'առնեն: Անոնք ալ որոց գերեզմանը եղած է խորին անդունդներու մէջ, պիտի լսեն փողին մեծ ձայնը: «Ծովը իր մէջի մեռելները պիտի տայ. մահը եւ գոխը իրենց մէջի մեռելները պիտի տան» Բայց ինչպէս. չէ՞ որ ծովը ինկած մարմինները կերան կենդանիք, եւ գերեզմաններուն բոլոր մարմինները փոշիացան, եւ անոնց փոշին երկրին չորս կողմը գնաց: Աս ինտոր փող կամ ձայն է որ կրնայ ամէն հէ-լէի անգամ իմացնել որ իւրաքանչիւրն իր նախնի գիրքն ու տեղը բռնէ: Այո, զարմանալի գործ, որ թերահաւատութիւնը չկրնար ընդունիլ, սակայն օրը պիտի գայ որ պիտի տեսնէ ու ըսէ ոմանց պէս թէ «Աս ինչպէս մարդ է որ հովերն ու ծովերն ասոր կը հնազանդին» Յայնժամ ապականացուն անապականութիւն եւ մահկանացուն անմահութիւն պիտի հագնի. յանկարծակի աչք գոցել բանալու մէջ՝ վերջին փողին հնչուելու ատենը, ողջ եւ մեռեալք մէկ-տեղ պիտի յափշտակուինք ամպերով Տէրոջը առջեւը ելելու օղին մէջ: «Ո՛վ Աստուծոյ մեծութեան ու իմաստութեան եւ գիտութեան խորունկութիւնը. ինչպէս անքննելի են իր դատաստանները, ու անգննելի են իր ճամբաները» (Հովմ. ԺԱ. 33):

3. Կը մնայ որ հիմա ուրիշ բանի մը տանք մեր ուշադրութիւնը. թէ ինչ պիտի ըլլայ

աս մեր երկրին, որուն մէջը մնած եւ սորված ենք: Տէրը իրեն պէտքի սեպածներն առնելէն անմիջապէս ետքն, երկրին տարերքներն կը բռնկին ու կը հային, երկիրս ու ինչ գործքեր որ անոր մէջը կը գտնուին. քաղաքներ ու գիւղեր, դրախտներ ու պարտէզներ, լեռներ եւ դաշտեր, սիրուն բնակարանք ու պալատներ, գործք ու գործարանք, ի միասին սողմալան բաղդին հասած են. ամէնն ալ հոյ ճարակ կ'ըլլան: Ա՛յ հիմա բան մը, տեղ մը, արտ մը յայտնի չենք թէ ո՞րը որունն է: Մինչ օղին մէջ կը կենանք, արգելուած չէ մեր ետին նայիլ, թերեւս մեզմէ խիստ շատերն պիտի սկսին ըսել, «Ո՛հ սիրուն վայրեր, ստակ, ստացուածք, կալուածք ու տուն, ոսկի, արծաթ, զանձեր թագուն, շուտով կ'անցնիք կ'անհետանաք. ատենն է եկեր, չիք կը դառնաք»:

4. Դարձեալ, մեծ մթութիւն. գոռում գոռում. արեւը կը խաւարի, եւ լուսինը իր լոյսը չտար. երկինքը մագաղաթի պէս կը գալարի. աստղերը երկինքէն կը թափթփին, զի Որդին մարդոյ իր փառքով կու գայ: «Ինչու որ ինքն Տէրը ազդարարութեան հրամանով, հրեշտակապետին ձայնով ու Աստուծոյ փողով երկինքէն կ'իջնէ» Ահա՛ բեկեալ անձինք լեռներուն եւ բլուրներուն կ'ազդակեն, որ զիրենք Անոր բարկութեան երեսէն ծածկեն. բայց ինչ եղան լեռինք եւ բլուրք: «Ահա ամպերով կու գայ, ու ամէն աչք պիտի տեսնէ զանկա, եւ անոնք որ զանկա խոցեցին. եւ անոր վրայ կոծ պիտի ընեն երկրիս բոլոր ազգերը: Այո, Ամէն» (Յայտ. Ա. 7): Աս իր երկրորդ գալուստն է որ մեծ փառքով եւ բոլոր սուրբ հրեշտակներով կը յայտնուի. ոչ թէ առջի գալուստ պէս աղքատիկ երեսոյթով, խեղճ Ռաբբիի մը տարազով եւ քանի մը աննշան ու վեհերոտ աշակերտներով. այլ «պնդաւոր պատմութեան մը հագած, ու կուրծքին վրայ ոսկի դոտի մը կապած... ու իր աչքերը կրակի բոցի պէս... եւ իր երեսը արեւու պէս էր որ իր գործութեամբ կը փայլի: ու իր բերնէն սրած երկրեւան սուր մը կ'իջէր. եւ անոր աղբիւրն վրայ գիր մը գրուած է, Թագաւոր թագաւորաց եւ Տէր տերանց» «Պիտի նային անոր որ խոցեցին» կողը, սիրաւ, մարմինը եւ հոգին, նաեւ անոր սուրբ գործք, եկեղեցին եւ ծառաները: Խոցեցին սուր գեղարդով, վարմունքով, սրած լեզուներով, վատ համբաւով, ազանութեամբ եւ մասամբ նորին: Խոցեցին թուրութեամբ, պաղութեամբ, աշխարհասիրութեամբ եւ քրիստոնէական անհոգութեամբ, կրից բռնութեամբ, ծաղրածութեամբ, կամապաշտութեամբ, մատնութեամբ եւ ուրացութեամբ: Թէեւ անատեն Տէրը կրկին եւ կրկին դարձաւ իր վշտաց մէջէն անոնց նայելու կարեկցաբար եւ շատ մը պարզ ու խրատական եւ յորդորական միջոցներով, խղճի եւ Աւետարանին ազդու ձայներով, կամ հիւանդութեամբ եւ կամ յաջողութեամբ. բայց քիչեր Պետրոսին պէս դուրս ելլելով առանձինն դառնապէս արցունք թափեցին իրենց մեղաց վրայ: Ընդհակառակը շատեր աչքերնին գոցեցին որ չտեսնեն, եւ ականջներնին՝ որ չսեն: Աս պատճառաւ հիմա, «հա՛յր կը լեցուին չարերը երբ կը լսեն ձայնն հրեշտակին, Դատաստան կայ, ամենուդ պատրաստ հիմա» Այլք պիտի նային Անոր՝ որ սիրեցին, եւ հաւատացին եւ որուն սուրբ օրինակին հետեւելով խաչը յանձն առին, ամօթը արհամարհեցին, հալածուեցան, սղոցուեցան, քարկոծուեցան, զիւղէ

զիւղ եւ քաղաքէ քաղաք փախան, ոչխարի մորթերով եւ այծի մորթերով պտրտեցան. ինչու որ Յիսուսի սէրը իրենց սրտից մէջ լեցուած ըլլալով՝ Անկէ չդատուեցան: Ահա սիրով կը նային, ու սիրով կը նուաղին, որ կը սպասէին Յիսուսի փառքով յայտնուելու օրունը: «Բայց ինչպէս հաւատացեալները՝ հոն պիտի ուրախանան, աշխարհիս մերժած սուրբերը երգ երգեն միաբերան: Տէրն օրհնեալ է, Տէրն օրհնեալ է, Ինքն իրեն մեզ կը կանչէ»:

5. Հիմա անցանք աստղէն ու արեւէն, եւ տիեզերքը կը քայլէ վեր յաւիտենականութեան որուն ճրագը Դառնուկն է, ու կը հասնինք անաւոր ատենի մը: Հոն կայ անագին մեծ ու ճերմակ փառաւոր սուրբ աթոռ մը. «Դու անոր վրայ մէկը նստած, որուն երեսէն երկիրը ու երկինքը փախան եւ տեղ չգտնուեցաւ անոնց» (Յայտ. Ի. 11, 12): Եւ Որդին Աստուած Հօր Աստուծոյ աթոռին վրայ աջ կողմը նստելով կը դատէ, «Քանզի Հայրը ամէն դատաստանը Որդիին տուաւ» «Եւ ես տեսայ պղտիկ ու մեծ մեռելները, որ Աստուծոյ առջեւ կայնած էին. ու գիրքերը բացուեցան» Ինչպէս որ ատենաներուն սովորութիւնն է, եղիւթութեանց ցանկը կամ արձանագիրը բանալ, հոս ալ նման օրինակ. «Եւ գիրքերուն մէջը գրուածներէն մեռելները դատուեցան» այսինքն մարդոց գործերուն բոլոր պատմութիւնները, յիշատակարանը կամ արձանագիրը. թերեւս իւրաքանչիւր անձի զատ գիրք մը կամ աւելի պիտի բացուի, ուր ծնած օրէն մինչեւ մեռած օրուն եղիւթութիւնը ազէկ կամ գէշ տեսնուի. զի չկայ ծածուկ բան մը, որ պիտի չյայտնուի եւ գաղտուկ որ երեւան չիլլէ: Ո՛րչափ թաղուած տաղանդներ, մարած լապտերներ յիմար կուսանաց, չարութեանց հնարք, խաբէութիւնք, կեղծաւորութիւնք, կախարգութիւններ, անգթութիւնք, կծծիութիւնք, չար աչք եւ հայհոյութիւնք, բանասարկութիւնք ու քսութիւնք եւ որ ի կարգին: Եւ «ամէն դատարկ խօսքերու համար որ մարդիկ կը խօսին, դատաստանին օրը հաշիւ պիտի տան» «Քանզի Աստուած ամէն գործքը՝ ամէն ծածուկ բաներու հետ՝ թէ բարի եւ թէ չար դատաստանի պիտի բերէ» (Ժող. ԺԲ. 14), որպէս զի Աստուծոյ արդարութիւնը յայտնուի առաջի տիեզերաց, թէ Տէրը արդարութեամբ վարուեցաւ մեզ հետ մինչ երկրի վրայ էինք եւ հետեւապէս արդարութեամբ կը վճռէ մեր դատակնիքը, ըսելով, «Եւ ասոնք պիտի երթան յաւիտենական տանջանքը» Թէպէտ ամէն մարդու բարքն ու վարքը մեռած օրը կը յայտնուի, բայց եւ այնպէս այս ընդհանուր հռչակումը պիտի լինի վերջին դատաստանին օրը: «Եւ ուրիշ գիրք մը բացուեցաւ, այսինքն կենաց գիրքը» որ եւ կոչուած է Դառնուկին գիրքը: Որոց անուններն որ գրուած են հոն, անոնք միայն կ'ընդունուին մեծ Դատարանէն՝ անոնք որ հոգեւոր եւ յաւիտենական կեանք ժառանգեցին Աստուծոյ Որդւոյն ձեռամբ, թէպէտ յանցանաց եւ մեղաց մէջ մեռած հոգիներ էին, բայց լուացուեցան, բայց սրբուեցան Յիսուսի արեան թողութեամբ, քաւութեամբ հաւատալով:

6. «Եւ ով որ կենաց գրքին մէջը գրուած չգտնուեցաւ՝ կրակի լիճին մէջ ձգուեցաւ» Աս է վերջին մեծ անաւոր բանը, հոս է որ կը հասկնանք թէ բոլոր ատենանի առջեւ գտնուող միայն երկու կարգի կը դասուին: Բնութիւնն ու բանականութիւնը, բնաբանը

Եւ Սուրբ Դիրքը, տիեզերքն ու Արարիչը, այսպէս կը սորվեցնեն մեզ, եւ մեծ Դատաւորը, Յիսուս, այսպէս կ'ընէ վերջին օրը: «Ինչպէս որ հովիւ մը ոչխարները այծերէն կը զատէ, եւ ոչխարներն իր աջ կողմը պիտի կայնեցնէ ու այծերը ձախ կողմը:» Այս կը նշանակէ թէ բարիները չարերէն կը զատէ, ոչ թէ մեծը պղտիկէն, հարուստը աղքատէն, այլ արդարները՝ մեղաւորներէն: Կրնայ ըլլալ որ երկու կարգն ալ, աջ եւ ձախը, իրենց ստորակարգ դասերը կամ շարքերը ունենան, եւ ինտո՞ր: Բէկզգեւորը իր արբանեակներուն, չարաց լէզէոնին, պարագլուխ. Կայէն, Յուդա, եւ սոցին նմանք որք անօթիները չկերակրեցին, ծարուածները չխմցուցին, մերկերը չհագուեցուցին, թափառական տնանկները չընդունեցին, այլ եւ այլ կարգերու բաժնուած: Իւրաքանչիւր կարգի մէկ զլխաւոր մը գլուխ կեցած. Սիմոն մոգ ծուռ սիրտ ունեցողներուն գլուխ, Դեմաս աշխարհին յարողներուն գլուխ, Անանիան եւ Սափիրան ստախոսներու գլուխ ճանչցուելով, որոնց բոլորին բաժինն է հուրն յաւիտենական: Նմանապէս աջ կողմը եղողը, բարի հրեշտակաց դասը, Սերովբէք ու Բեւրովբէք, եւ փրկեալ սուրբերը, Աբրահամ հաւատացելոց հայրը եւ բիւրաւոր Ղազարոսը որք հաւատքով հարուստ են՝ մի եւ նոյն դասակարգէն. Մովսէս, Սամուէլ եւ բոլոր մարգարէք եւ առաքեալք փրկեալներու այլ եւ այլ զլխաւորներն են, որք անօթիները կերակրեցին, ծարուածները խմցուցին, ու բոլոր առաքինութեանց մէջ ջանացին նշանաւոր ըլլալ: Տէրը տիեզերաց առջեւ կը ծանուցանէ եւ վերջին ու անդառնալի վճիռը կը կարգայ, թէ արդարները յաւիտենական կեանքը պիտի ժառանգեն մշտնջենապէս:

Այլ հիմա ի՞նչ բանի կը սպասէք: «Խնդան աշակողմեանքն եւ լան ձախակողմեանքն:» «Ատեանին առջեւը ի՞նչ ողբ պիտի ելլէ երբ որ կորուսեալը վերջին վճիռ լսէ. ազգականք ու բարեկամ զատուին հոն յաւիտենա:» «Հոն պիտի ըլլայ լալ եւ ակոսներ կրճտել:» Արդ, սիրելիք, մեր բաժինը ռժր պիտի ըլլայ արդեօք, ես որ կը գրեմ եւ գուք որ կը կարդաք:

Բանի որ այսպէս է, ուրեմն մեզի հիմա «Ինչպէս մարդիկ ըլլալ կը վայելէ սուրբ վարմունքով ու բարեպաշտութեամբ, սպասելով եւ արտոբալով Տէրովը օրուանը դալուն» (Բ Պետ. Գ. 11):

Հողի ԱՍՏՈՒԱՅԱՏՈՒՐ ԹՈՓՈՒԶԵԱՆ

ՄԱՅԱԳՈՅԺԲ

Մայիսի 17, ուրբաթ կէսօրէն մի ժամ վերջ կատարուեցաւ Տիար Մելքոն Շիշմանեանի ազնիւ եւ սիրելի տիկնոջ յուղարկաւորութեան տխուր հանգէսն յԱթըլպորո (Ամերիկա):

Ըստ ամերիկեան սովորութեան, հանգուցելոյն տան մէջ պաշտամունքն տեղի ունեցաւ ի ներկայութեան Հայ եւ Ամերիկացի սգաւոր բազում բարեկամաց, որոցմէ ոմանք Պոսթընէ եւ Փրովիտէնսէ՝ այս առթիւ եկած էին:

Պատ. Ի. Լ. Հաուզ, տեղացի ժողովական երէցն, որոյ եկեղեցւոյն մի սիրելի անդամն ու կիրակնօրեայ դպրոցին գործունեայ ուսուցիչներէն մին էր Տիկին Շիշմանեան, յոյժ սրտառու էր բանիւք արտայայտեց հանգուցելոյն վրայ ունեցած բարձր համարումը, նորա պատուական եւ քրիստոնայ բնաւորութիւնը եւ, հակառակ թողի

երկարատեւ հիւանդութեան, նորա ցուցած քրիստոնեայ ջանքն ու համբերութիւնը, որով զինքն սիրելի ըրած էր եկեղեցւոյ անդամոց եւ բազմաթիւ ծանօթից:

Եկեղեցւոյ երգիչ խմբակն մեղմով երգեց ողբացելոյն յոյժ սիրելի երգերէն երեքն տան այն նոյն դաշնակիւն վրայ որ այժմ իւր երգիչն ու դաշնակահարն կորուսած կ'ողբար կարծես:

Հանգուցեալն ի Տաճկաստան կարելի եղած բարձր կրթութիւն մի առած էր աղջըկանց համար բացուած Ամերիկեան Գուէճին մէջ եւ Ամերիկա կը գտնուէր եօթն տարիէ ի վեր: Յիւրաի, քանի՜ գեղեցիկ է տեսնել քրիստոնէութիւն եւ կրթութիւն միացեալ ի մի անձ: Տիկին Շիշմանեան այն գեղանի երիտասարդ կիներէն մին էր, որոյ դիմաց վերայ յայտ յանդիման կ'երեւէր այս երկու գեղեցիկ տարերց միացումն ու մարմնացումը:

Դադաղն անուշահոտ ծաղկանց պսակներով զարդարուած էր, ծաղկանց՝ որք բազմաթիւ Հայ եւ Ամերիկացի բարեկամաց առ հանգուցեալն ունեցած սիրոյն լոկի բայց խօսուն վկայականներն էին:

Յաւարտ պաշտաման՝ մեռելակիր կառքն ընկերացած այլ կառքերու տարաւ մարմինն գերեզմանատուն եւ յանձնեց զանի ցուրտ հողին, յիշեցնելով մեզ պատուական Մատենի այն ճամարտութիւնն թէ «Գրէ, այսուհետեւ երանելի են ան մեռելները որոնք Տէրովմով կը նշեն. այո, կ'ըսէ Հոգին, որ իրենց աշխատութեան հանգչին, ու իրենց դործքերը իրենց ետեւէն կ'երթան»:

Երկնային միսթարութիւն կը հայցեմք հանգուցելոյն սիրելի ամուսնոյն, երկու փոքր տղայոց եւ մօր ու եղբօր որ այժմ հոս Ամերիկա կը գտնուին եւ բոլոր նորա ազգականաց ու բարեկամաց աստ եւ ի Կ. պոլիս:

Ամերիկա Յ. ՄԱՐԿԱՅԱԳԵԱՆ Մայիս 23, 1895

Ամայս 14/26ին, կիրակի առաւօտ, Գրիգոր աղա Մ. Սըլիեան, յետ չուրջ միամեայ անողոք հիւանդութեան, ի Տէր նշեց, ի հասակի 70 ամաց: Յուղարկաւորութեան տխուր հանգէսը կատարուեցաւ նոյն երեկոյ, եւ մարմինն ամփոփուեցաւ Աւետ. Հայոց Ֆէրիգիւղի գերեզմանատան մէջ:

Գրիգոր աղա բնիկ Պարսիզակցի էր: Տեղւոյն Աւետ. Հայոց եկեղեցւոյն նախատուած, հալածուած եւ գանակոծուած առաջին եղբայրներէն մին էր: Հանգուցեալ Պատ. Բարսէն, Պարսիզակի առաջին միսթոնարը, 39 տարի առաջ սկսաւ քարոզել հոն Աւետարանի հոգեւորոգ ճամարտութիւնները: Եղբարք ժամանակ մը կը հաւաքուէին գիւղէն հեռի՝ առանձին վայրեր, հոգեւոր պաշտամունք կատարելու համար: Յետոյ՝ այս եղբայրը Տէրովը փոքրիկ հօտին տրամադրութեան տակ դրաւ իր ընդարձակ բնակարանը, ուր յիշեալ միսթոնարը ձեռնարկեց Քրիստոսի տեսանելի եկեղեցւոյն կազմակերպութեան, եւ ուր Յովնանէս էֆ. Վ. Գոնտայեան ուսուցչութեան եւ քարոզչութեան պաշտօններն արդիւնաշատ կերպով վարեց աւելի քան 3 տարի, երբ կառուցուեցաւ այժմու եկեղեցին: Տարիներ վարած է նախագահութեան պաշտօն:

Հանգուցեալն իր կենաց վերջին 24 տարիներն անցուց ի Կ. պոլիս: Հիւանդութեան միջոցին դժգոհութեան եւ գանգատանաց բառ մը չէր լսուեր իր ընդէն: Ստէպ

կը մրմնջէր, «Փառք քեզ, Տէր, օրհնեալ ըլլայ քու կամեղք:» Սրտաբուլիս աղօթքներուն մէջ միշտ կը յիշէր իր թէ՛ մերձաւոր եւ թէ՛ հեռաւոր զաւակները եւ կը խնդրէր Աստուծոյ որպէս զի երկնատուր ճոխ օրհնութեամբ լեցնէ զանոնք:

Գրիգոր աղա կը թողու այրի ամուսին մը, 3 մանչ, 3 աղջիկ զաւակներ, 22 թոռներ եւ թոռնորդի մը:

Յերկնուստ միսթարութիւն կը խնդրեմ հանգուցելոյն վշտահար կողակցին, զաւակաց եւ բոլոր ազգականաց ու բարեկամաց: Կ. պոլիս Գ. Բ. Ա.

19/31 մայիս 1895

ՆՈՒՒՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՆՊԱՍՏ ԲԵՐՐԻ ԱՌԵՏ. ԵԿԵՂԵՑՈՅ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ

Կ. պոլիս, Լանկայի եկեղեցի	ԳՏ. փր.
» Բերայի Աւետ. ժողո.	230 10
» Վոլոք	180
» Իւսկիւտարի Աւետ. ժո.	
» Ղոլուրդ	126 10
» Պայպըլ Հաուսի մատրան	
» գանձանակ	400
» Քրիստոնեայ բարեկամներ	670
Պէյրութ, բարեսէր քրիստոնեաներ	1,017
Ուրֆայի եկեղեցի	326
Ատանայի »	324
Թարսուսի »	216
Սէվէրեկի »	215
Գահիրէ, քրիստոնեայ բարեկամներ	1,884 20
Գուժար	5,309

Բարեպաշտ տիկին մը բաց ի դրամական նուէրէ տուաւ նաեւ հաղորդութեան սեղանի ծածկոց մը:

Հրապարակաւ մեր խորին շնորհակալութիւնն կը յայտնեմք բոլոր նուիրատու անհատից ու ժողովրդոց, նաեւ կը խնդրենք որ բարեհաճին իրենց նուէրներուն միացնել իրենց աղօթքներն, որ շուտով այս նուիրական շէնքն ի գլուխ ելլէ ու գործածութի յօգուտ մարդկան եւ ի փառս Աստուծոյ:

Բանի մը եկեղեցիներէ եւս նուէրներ ղրկուած են, բայց որոշ գումարը գեռ չենք գիտեր:

Կ. պոլիս Տ. ԱՍԱՏՈՒՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ Յունիս 8, 1895

ԱՁԴԵՐ

Աւետարանական քերց եռամեայ աղօթից ժողովը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ չորեքշաբթի օր, յունիս 7/19, Պայպըլ Հաուսի մատրան մէջ, ժամը 8ին ըստ Թուրքաց: Խորհրդածութեան եւ աղօթքի նիւթն է, «Մահաւէ Դէպի Կէսն»: Յուլի. Ե. 24:

Պարսիզակի Բարձր. վարժարանի Ընթացաւարտից Ընկերութեան Տարեկան Ընդհանուր Ժողովը տեղի պիտի ունենայ յունիս 18/30ին, կիրակի օր, Պայպըլ Հաուսի մատրան մէջ: Ժողովոյն պիտի նախագահէ Ընկերութեան նախագահ Պատ. Ռ. Չէյմպլըս: Կը խնդրուի որ վարժարանին բոլոր շրջանաւարտք հաճին ներկայ գտնուիլ սոյն ժողովոյն:

Սովորական աղօթքի ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը, ժամը 8ին, Պայպըլ Հաուսի մատրան մէջ: Աղօթքի նիւթն է, «Եւ Յիսուս անոնց ըսաւ, Նայեցէ՛ ու դիտեցէ՛ քեզ քարեկացոյ եւ աղօթեցոյ խորին»: Մատ. Ժ. 2. 6:

ՀԱՆԴԵՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Յուլիս 3 րոտ Յուլի, եւ յուլիս 15 րոտ Լատ 1895

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ շաբթու փարիզի մէջ գումարեցաւ հանքագործներու միջադատին համաժողով մը ուր ներկայ էին Ֆրանսայի, Մեծին Բրիտանիոյ, Գերմանիոյ եւ Պելճիոյ հանքագործներու կողմէ զրկուած պատուիրակներ։ Ստուար մեծամասնութեամբ որոշում մը տրուեցաւ որով օրական աշխատութեան օրինաւոր տեւողութիւնը ութ ժամ կը սահմանուի, նաեւ հանածոյի արտածութիւնը կանոնաւորելու առաջարկ մը քննուեցաւ, վասն զի ոմանք կը պնդեն թէ արտադրութիւնը երբ չափէն աւելի է՝ օրականներու անկման պատճառ կ'ըլլայ։ Յուլիսեցաւ թէ անցեալ տարի Անգլիա իր սպառածէն 37 միլիոն տակառաջափ աւելի արտադրած է, եւ ընդունուեցաւ թէ Անգլիոյ դժուար պիտի ըլլայ հանքածուխի արտածութիւնը լքանել։ Պէտք եղածէն աւելի հանքածուխ արտադրելու խնդրոյն դժուարութիւնները նկատելով, խնդիրն յանձնուեցաւ միջադատին յանձնաժողովին, որ զայլ տարի պիտի հաղորդէ իր քննութիւններուն տեղեկագիրը։

—Քամիոս մարաշաստը դիւրին չգտաւ Գուպայի ապստամբութիւնը ջնջելու գործը, եւ զօրաց վեց գումարտակ ալ եւ զօրաբաժնի հրամանատար մը խնդրեց Սպանիայէ։ Այս արշաւանքին ծախքերն այժմէն իսկ 15 միլիոն ֆրանքի կը հասնին։

—Պալմիրիկեան ջրանցին բացման յարակից հանդէսը գալ չորեքշաբթի պիտի սկսի եւ պիտի տեւէ ութ օր։ Զրանցին մէջէն կայս. Հակոբէն զբօսանաւուն անցքն իրեն վորձ՝ շատ յաջող գնաց, յետոյ յաջողապէս անցաւ նաեւ մեծ շոգենաւ մը որուն մէջ կային Գերմանիոյ Նախարարապետը եւ քանի մը Նախարարներ։ Որովհետեւ կը կարծուի որ բազմութիւն քսակահատներ պիտի գտնուին հանդիսավայրը՝ ներկայից բազմութեան մեծ հունձը մը ձեռք բերելու նպատակաւ, Պերլինէ 250 ոստիկան եւ ծպտեալ-ոստիկաններ պիտի զրկուին հոն։

—Հրատարակուեցաւ Աւստրիոյ ընտրական բարենորոգմանց ծրագրին պատճէնը։ Ամէն մարդու անխտիր քուէտուութեան իրաւունքը չչնորհուի անով, այլ միայն, ընտրողներու երկու դասակարգերու յաւելմամբ, կ'աւելցուի ընտրողներուն թիւը։ Մինչեւ ցարդ ուղղակի հինգ ֆիրտին կալուածական տուրք վճարողները միայն կրնային քուէ տալ, Նոր ծրագրով այս իրաւունքը կը տրուի նաեւ անոնց որոնք կալուածական աւելի քիչ տուրք կը վճարեն։ Ընտրողներու միւս չորս դասակարգը կը կազմեն գործարաններու եւ հանքերու մէջ աշխատող եւ արհեստներու պարապող այն գործաւորները որոնք հիւանդութեան եւ արկածներու դէմ իրենք զիրենք ապահովագրած են։ Աւստրիոյ ընտրողներուն այժմու թիւը 1,984,000 է, եւ այս գրեթէ պիտի կրկնապատուի Նոր ծրագրով։ Բայց երեսփ. ժողովոյ անդամներուն թիւը պիտի ելլէ 343էն 400ի միայն, թէպէտ Նախարարապետը կը զեկուցանէ թէ կառավարութիւնը կրնայ հաւանիլ որ քիչ մը եւս աւելնայ այդ թիւը։ Մարդիկը գոհացուցիչ չէ Ազատականներուն համար եւ թերթերէն քիչեր անոր ի նպաստ ըսելիք ունին։ Չկարծուի որ կարելի ըլլայ անոր նպաստաւոր մեծամասնութիւն մը ձեռք բերել Ռայխս-րաթին մէջ։

—Ճափոնցիք Ֆորմոզա կղզին նուաճելու գործն սկսան իրենց սովորական կորովով։ Մայիս 29, չորեքշաբթի օր, ճափոնական զօրք փոխադրող շոգենաւեր ճափոնական նաւատորմին ընկերակցութեամբ Լոթայ նաւահանգիստը մտան, եւ դտան որ շատ մը կղզեցիներ հաւաքուած են սա նպատակաւ որ մէկուն ցամաք ելլել չտան։ Կայսերական պահակազօրքը նաւատորմի թնդանօթներուն պաշտպանութեամբ յաջողեցաւ ցամաք ելլել եւ անմիջապէս սկսաւ հալածել թշնամին։ Ապստամբները լոկ իրենց բազմութեան համար անարկու կ'երեւէին։ Ճափոնական կիրթ զօրքերը անոնցմէ շատեր սպաննեցին, իսկ մնացեալներն ի փախուստ դարձուցին, եւ իրենք անմիջապէս յառաջ խաղացին եւ հալածեցին զանոնք, մինչ նաւերէն դէնք եւ ուղմանիւթ կը հանուէին ցամաք։ Յունիս 4ին լուր հասաւ Հոնկոնկ թէ ճափոնցիք գրաւած են Բիլունկ նաւահանգիստը եւ 300 Ֆորմոզացի սպաննուած է։ Հիւսիսային Ֆորմոզայի չինական զինուորները որ կը պաշտպանէին չինացի կառավարչէն հոչակուած հանրապետութիւնը՝ ցրուեցան երբ ճափոնցիները մօտեցան, եւ ընակիչներէն ամենէն անչափ մարդիկը Զինացիներուն հետ ասպատակութեան եւ կողոպտի ելան կղզուն մէջ։ Թամուրի մօտ Թայփէհոն քաղաքին կրակ տուին եւ մոխիր դարձուցին։ Հրդեհին ժամանակ վառողի մթերանոցը պայթեցաւ եւ 90 Զինացիներ մեռան։ Հոգէի մէջ ալ կառավարական շէնքն այրեցաւ եւ գերմանական թնդանօթակիր մը կրակ ըրաւ ամբողջութեամբ զրոյ, հաւանորէն անոր համար որ տեղային իշխանութիւնք չէին թողոր որ մեկնէր գերմանական առեւտրական նաւ մը որուն մէջ կը գտնուէին կարճատեւ հանրապետութեան Նախագահը, Թանկ, եւ ուրիշ քանի մը չինացի փախստականներ։ Սբ. Փեթրոս-պուրկէ հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ «ճափոնական խնդրոյն լուծման նկատմամբ առնուած վերջին լուրը շատ նպաստաւոր է, կ'ակնկալուի որ քիչ ատենէն ձեռք բերուի գոհացուցիչ կարողութիւն մը, եւ որ ճափոն շատ չափաւոր ըլլայ իր պահանջներուն մէջ նկատմամբ դրամական այն փոխարինութեան զոր կ'ուղէ Լիաթոնկ թեւակղզին ետ տալուն համար»։

—Անցեալ չորեքշաբթի գիշեր երկրաշարժի ուրիշ ցնցում մը զգացուեցաւ Ֆիրմէնցայի մէջ եւ ժողովուրդն անուշողով փողոցները թափեցաւ։ Յնցումը, թէեւ սաստիկ էր, քիչ վնաս յառաջ բերաւ։

—Ֆրանսայի Նախագահն անցեալ հինգշաբթի գիշեր Փարիզ վերադարձաւ պառօտէ մը զոր ըրաւ Պորտոյի եւ Ֆրանսայի հարաւային արեւմտեան կողման ուրիշ քաղաքներու մէջ։ Ամէն տեղ մեծ խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ։

—Անցեալ հինգշաբթի օր Վիւրթեմպերկի (Գերմանիա) հարաւային մասին մէջ սոսկալի փոթորիկ մը պատահեցաւ։ Պալինկէն անուն փոթորիկ քաղաքին մէջ 50 անձեր խեղդուեցան եւ 31 տուներ փլան։ Ուրիշ տեղեր ալ քանի մը տուներ փլան։ Ասոնցմէ զատ մեծ վնաս հասաւ կամուրջներու, ազօրիքներու եւ արտերու։ Աւստրիա-Հունգարիոյ այլ եւ այլ կողմերն ալ հունձքեր եւ տուներ վնասուեցան։ Հունգարական Գուպէրստորֆ գիւղն ամբողջովին կործանած կը կարծուի։ Զուրէն 12 մարմիններ հանուեցան զորս հեղեղը քաճ բերած էր այն գիւղէն։

—Երկու շաբթի առաջ սխալմամբ ծա-

նուցինք թէ Բիլլընտ Նախագահը Լոնտոնի ամերիկեան դեսպան Մր. Պէյլըտն հրաւիրեց Միացեալ Նահանգներու Արտաքին գործոց հանգուցեալ Նախարար Մր. Կրէշմի տեղն անցնելու։ Սակայն նորընտիր Նախարարն է Մր. Օլնի, որ արդէն ամերիկեան դաշինին անդամ էր իբրեւ Դատական Նախարար։ Դատական Նախարարի այս պաշտօնն յանձնուեցաւ Մր. Հարմընի։

—Աւստրիական եւ հունգարական պատուիրակութիւններու ժողովը բացուեցաւ անցեալ հինգշաբթի, եւ շաբթ օր Ֆրանց Եոզէֆ կայսրը հունգարական պատուիրակներուն բանախօսութիւն մը ըրաւ որուն վրայ մեծ հաճութեամբ զրուեցաւ օտար մամուլին մէջ եւ որ կը համարուի ապացոյց մը թէ խաղաղութեան վիճակը կը մնայ եւ հաւանօրէն պիտի մնայ անվրդով։

—Լեւոնի Հէրալտի Օտեսայի թղթակիցը կը տեղեկագրէ թէ Ռուսիոյ այրիացեալ Կայսրուհին հրաւիրած է զՓրոֆ. Լէյտըն փութով Կովկասիա երթալ Պերլինէ։ Ասկէ կը վախցուի թէ մեծ-դուքս Կէորկիյ ձարեւիչին հիւանդութիւնը ծանրացած է։

—Ումպէրթօ Թագաւորը երկուշաբթի օր բացաւ իտալական խորհրդարանը։ Ահաւասիկ Հոռմէ նոյն օր հասած հեռագիր մը. «Իտալիոյ Թագաւորին գահաձառը խորհրդարանին բացման առթիւ կը յայտարարէ թէ երկրին ելեւմուտքը կարգի դրուած է, Եւրոպայի խաղաղութիւնն ապահովուած է, եւ իտալական կառավարութիւնը բարեկամական յարաբերութիւններ կը տածէ բոլոր պետութեանց հետ։ Ն. վեհափառութիւնը մասնաւորապէս կը շեշտէ իր սիրալիր յարաբերութիւններն Անգլիոյ հետ։

—Սաստիկ տաք կը տիրէ Միացեալ Նահանգներուն մէջ։ Շատ տեղեր հարիւրամանայ ջերմաչափին սնդիկը 36 աստիճանին հասած է, Նիւ Եորքի մէջ մինչեւ 40 բարձրացած է։ Այս եղանակիս համար արտասովոր է այս տաքը։ Արեւադարկի շատ դէպքեր կը ծանուցուին։ Երկաթի ձուլարաններէն ոմանց մէջ աշխատութիւնն ընդհատել հարկ եղած է տաքին պատճառաւ։

—Յունիս 4ին սպանիական բանակէն հարիւրապետ Բլազկո Մատրիտի մէջ երկու անգամ կրակ ըրաւ քաղաքին ընդհանուր հրամանատար Ռիվէրա զօրապետին վրայ եւ ծանրապէս վիրաւորեց զայն, բայց կը կարծուի թէ վերքը մահացու չէ։ Այս ոճրին շարժառիթ կը կարծուի։ Բլազկոյի սա կասկածը թէ ինք Ռիվէրա զօրապետին ատելութեան զոհ եղած էր։ Ոճրագործը պատերազմական պտեանի առջեւ բերուեցաւ եւ հրացանի բռնուեցաւ։

—Զինու պարտութեան մէկ արդիւնքն է «Բնական Ոտքի Պաշտպան Ընկերութիւն» անուն ընկերութեան մը կազմութիւնն ի Շանկայ։ Շարժումն սկսան եւրոպացի կիներ, բայց կ'ըսուի թէ գտած է բաւական համակրութիւն եւ պաշտպանութիւն բնիկներուն կողմէ։ Բնիկները կ'ընդունին թէ անգլիական է աղջիկներու ոտքերը կապել, թէ այդ գործողութիւնը կ'աւրէ աղջկան կեանքին ուրախութիւնը, եւ թէ այս սովորութիւնը ջնջելու դէմ գլխաւոր առարկութիւնը սա է որ չկապողները կը չփոթուին դերի աղջիկներու եւ նաւավար կիներու հետ, եւ ուստի դժուարաւ կը գտնեն իրենց ամուսին։ Իրաւացի է Զինացի մը սա խօսքը թէ «տաք կապելն այնչափ վնասակար չէ որչափ մէջը կապելը կամ բարեկցեցելը»։

—Յունիս 4ին Կրացի մէջ Աւստրիոյ Կայսրը

քաղաքին նորաշէն Համալսարանին վերջին քարը դնողը: Հեծեալ ուսանողներ, պալատէն սկսեալ, Ն. Կ. Վեհափառութեան ընկերացան Ժ. Զ. դարու տարադով հագուած:

—Անցեալ շաբթու Անգղիոյ մէջ Ա. Գլա-նիստանի Էմիրին երկրորդ որդւոյն ի պատիւ նախ 18,000 զինուորաց զորահանգէս մը եղաւ, ապա հացկերոյթ մը տրուեցաւ Լորտ քաղաքացեւորին պալատան մէջ Լոնտոն քաղաքին կողմէ: Կ'ըսուի թէ Սթ. Փեթըրս-պուրկի մէջ վիշտ պատճառած է Էմիրին այն որոշումը թէ իր որդին պիտի չայցելէ Ռուսիա:

—Փարիզեան հեռագրէ մը կ'իմանանք թէ չինական կառավարութիւնը ոսկեգրամ 400 միլիոն ֆրանքի 4 առ հարիւր տոկոսաբեր փոխառութիւն մը կ'ընեն Է Փարիզի մէջ: Փոխառութիւնը Ռուսիայէ երաշխաւորուած է եւ քիչ առեւնէն պարտաթուղթերն հրապարակ պիտի հանուին Փարիզի մէջ: Ֆրանսացիներն հիմա ուրիշ օտարազգիներէ աւելի նպաստաւոր դիրք մը ունին Ռուսիոյ մէջ առեւտրական եւ ճարտարագործական մենաշնորհներ ձեռք բերելու համար: Ֆրանսական ընկերութիւն մը կազմուած է՝ Հարաւային Ռուսիոյ մէջ մեքենագործական մեծ գործեր կատարելու եւ զլիսաւորապէս վայրաշարժներ շինելու նպատակաւ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շաբաթ օր Վեհ. Սուլթանը Սաիտ փաշայի շնորհեց Մեծ-հպարքոսի պաշտօնը: Սաիտ փաշա կէսօրէն ետեւ Բ. Դուռը գնաց իր պաշտօնն ստանձնելու, նախ պալատական կառքով մը Պէշիքթաշ երթալով եւ անկէ հինգզուգաթի նաւակով մը Սիրքէճիի նաւամատոյցը ելլելով: Հոն թափօր մը կազմուեցաւ զօրաց եւ նուազածուաց խումբի մը ընկերակցութեամբ: Նորընտիր Մեծ-հպարքոսը ձիու վրայ հեծած էր, նոյնպէս Շէյխ իւլ Իսլամ էֆ. Իրենց կը հետեւէին բարձրաստիճան պաշտօնատարներ: Խալիֆ Է. Է. Եւսէֆը, որով կը ծանուցուէր Մեծ-հպարքոսին ընտրութիւնը եւ Շէյխ իւլ Իսլամի պաշտօնին վերահաստատումը, Բ. Դրան մէջ կարգացուեցաւ սովորական հանդիսիւ: Յետոյ նորընտիր Մեծ-հպարքոսը որ հիմա հինգերորդ անգամ կը բարձրանայ այս պաշտօնին, ընդունեց պաշտօնատարներուն շնորհաւորութիւնները: Ապա կառքով ուղղակի ելլալով պալատը գնաց իր շնորհակալութիւնները մատուցանել Վեհ. Սուլթանին: Սաիտ փաշայի Մեծ-հպարքոս ընտրուելը հեռագրաւ ծանուցուեցաւ բոլոր կուսակալութեանց եւ հարկատու իշխանապետութեանց, եւ դոհոնակութիւն յայտնող հեռագրեր ընդունուեցան ի պատասխանի:

—Արտաքին գործոց նախարարի պաշտօնը շնորհուեցաւ Թէրիսան փաշայի եւ Պետական խորհրդոյ նախագահի պաշտօնը՝ Ներքին գործոց նախարար Խալիլ Բիֆաթ փաշայի, որ պիտի վարէ նաեւ իր նախկին պաշտօնը:

—Մեծ-հպարքոսը, շրջաբերական մը զրկելով բոլոր նահանգաց կուսակալներուն, Մէլէ-Էսքէնդերուն եւ Էյսաֆէնդերուն, պատուիրեց որ ամէն նախազգուշութիւն ի գործ դնեն հանգարտութեան եւ խաղաղութեան պահպանման համար, եւ այս նպատակաւ գործածելի միջոցները նշանակելէ ետեւ զեկոյց թէ, երբ խաղաղութիւն վրդովող եւ բարձրագոյն հաճութեան հակառակ ու եւ զէպը պատահի, կուսակալները, Էյսաֆէ-

սքէնդերը եւ Էյսաֆէնդերը խստիւ պատասխանատու պիտի բռնուին:

—Պաշտօնապէս կը զեկուցուի թէ կատարեալ խաղաղութիւն եւ անդորրութիւն կը տիրեն Հիւսիսի նահանգին եւ Ճիտտէի մէջ ալ:

—Երկուշաբթի օր մայրաքաղաքիս օտար զեպանները Բ. Դուռը գնացին իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցանել Մեծ-հպարքոսին: Խտալական զեպանը, որ նոյն օր կէսօրէն ետեւ պիտի ուղեւորէր ի Հոռոմ, չկրցաւ սպասել Մեծ-հպարքոսին ներկայանալու համար եւ շոգենաւ գնաց Արտաքին գործոց նորընտիր նախարար Թէրիսան փաշայէ հրաժեշտ առնելէ ետեւ: Ֆրանսական զեպան Մ. Քանպոն որ քիչ մը տկար էր, եւ ռուսական զեպանը որ Պրուսա գացած էր, չկրցան անձամբ շնորհաւորել Մեծ-հպարքոսը:

—Խտալական զեպանը կիրակի երեկոյ հեռագիր մը ստացաւ որով պարտաւորուեցաւ ընտանեկան իրաց պատճառաւ Հոռոմ ուղեւորիլ հետեւեալ օր Թրիէսթէի շոգենաւով: Դեպանը մեկնելէն առաջ իր Թարգմանը զրկեց Եւրոպի պալատը եւ Վեհ. Սուլթանին իմացուց իր զիտաւորութեանց այս յանկարծական փոփոխումը:

—Ռուսական զեպան Մ. տը Նէլիտոֆ, որ քանի մը օրէ ի վեր Պրուսա կը գտնուէր, հինգշաբթի վերադարձաւ մայրաքաղաքս:

—Պուլկարիոյ Ֆէրիսանտ իշխանը հինգշաբթի օր Փարիզէ մեկնեցաւ՝ Սոֆիա վերադառնալու համար:

—Սըվազի կուսակալ Խալիլպէյ որ պոյոտի գացած էր Թոգաթ եւ անոր շրջակաները՝ Սըվազ վերադարձաւ:

—Երկուշաբթի օր ռուսական Քալաշնի մարտանաւը Վոսփորէն անցնելով գնաց Սէվասթոփոլ:

—Կրեմական Ժողովն սկսաւ կղզւոյն ելլելմատցոյցին քննութիւնը: Ելլելմատցոյցը պատրաստուած է կղզւոյ վարչական ընդհանուր Ժողովին ձեռամբ, եւ կը ցուցնէ եկամուտի 242,902 դահի ենթադրեալ առաւելութիւն մը: Կրեմէի նորակազմ ընդհանուր Ժողովը կը բաղկանայ տասնեւից անդամներէ որոնց կօթը մահմետական են:

—Մանասթըրի կուսակալը նահանգին մէջ գտնուող կառավարական բոլոր պաշտօնեաներուն խստիւ արգելեց նրճարաններ եւ զինեւորաններ յաճախել:

—Միսիստի Ռեֆէի պաշտօնէութիւնը վերջերս հետաքրքրական հանգէս մը կատարեց Չիլիոյ մէջ Օսմ. պանքայի ներկայացուցիչներուն ներկայութեամբ: Թէնպէի Ռեֆէին վերաբերեալ իբր 40,000 հազարակրամ Լէնպէի հանուեցաւ եւ այրուեցաւ այն պաշտօնէից առջեւ որոնց պաշտօն տրուած էր ներկայ ըլլալ սոյն արարողութեան: Կ'երեւի թէ Լէնպէին տեսակը շատ գէշ էր եւ թէ այս է անարժէք Լէնպէիները վերցնելու եղանակը:

—Վերջացաւ դատը զոր Մալաթի վարչութիւնը բացած էր գերմանական Մեյնի շոգենաւուն տեարց եւ գործակալներուն դէմ: Դերմանական նաւուն տէրերը Մալաթի վարչութեան հատուցին աւելի քան հազար ոսկի այն վնասին փոխարէն զոր Մեյնի հասուցած էր Մալաթի վարչութեան Շէրէֆ Բեաւ շոգենաւուն:

—Պուլկարական շոգենաւային ընկերութիւնը, որ շոգենաւ կը բանեցնէ մայրաքաղաքիս, Պուլկարի եւ Վարնայի միջեւ, որոշած է շոգենաւ մը եւս գնել եւ բանեցնել Սեւ Մուրուն վրայ պուլկարական նաւահանգիստներուն միջեւ:

—Անցեալ շաբթու Ղալաթիոյ սակարանին մէջ գիներու բաւական երեսջ տեղի ունեցաւ: Արժէթուղթերու գիները կոտրել ուղղուեցաւ սակարանի գործողութեանց ազդելու բնութիւն ունեցող լուրեր հրատարակած են շատ անգամ եւ յաջողած են կոտրել գինն այս կամ այն թուղթին որուն վրայ ամենէն աւելի գործ կ'ըլլայ: Սակայն Գոսթի-Դ. Սեւի գինը 28¹/₂ 28¹/₂ միայն իջաւ, եւ Ռեֆէի բաժնետոմսերու գինը 21³/₄ 21³/₄ միայն: Ամենէն աւելի Ռեֆէի երկաթուղւոյ թուղթերու գինը կոտրեցաւ, 159³/₄ 153¹/₄ իջնելով:

—Հնախառ ծագեցաւ Ատանայի մէջ, եւ անոր ծաւալումն արգելելու համար միջոցներ ձեռք առնուեցան: Սիսի եւ Թարսուսի մէջ կը շարունակէ ճարակիլ անխափան: Հիւսիսի առողջապահական պաշտօնեայք մահմետական ու խաւաւորներու առողջութեան պահպանման համար մասնաւոր միջոցներ ձեռք առած են: Ուխտաւորները Խալիֆիոյ կ'ենթարկուին եւ առողջ վիճակի մէջ իրենց տունները կը ճամբուին:

—Լեւոն Էրեւու կը պատմէ թէ Արեւելեան ճակընթաց կառախումբը որ հինգշաբթի օր մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս՝ քիչ մնաց ծանր արկածի մը պիտի պատահէր: Փաւլիքէոյ մօտ երկաթուղւոյ գծին վրայ բաւական թուով խոշոր քարեր դրուած էին, բարեբաղդաբար մեքենավարը նշմարեց զայս, եւ ժամանակին կեցուց վայրաշարժը, որով աղէտ տեղի չունեցաւ: Բարեբուռ վերցուելէն ետեւ կառախումբը շարունակեց իր ճամբան:

Կիրակի օր Հայոց Պատրիարքը Բ. Դուռը գնաց իր շնորհաւորութիւնները մատուցանել Մեծ-հպարքոս Սաիտ փաշայի:

—Մայիս 24ին (Հ. Տ.) վիճակային ընտրողական Ժողովը գումարուեւր է Սիսի թեմին կեկեղեցական եւ աշխարհական անդամներուն մասնակցութեամբ, եւ պարտաստուեւր է Սիսի կաթողիկոսական ընտրելիներուն վեցանուն ցանկը, որուն մէջ նշանակուած են Հայոց պատրիարք Մատթէոս արքեպիսկ. Իգմիրեան եւ Մեղրիսեղեկ, Ալեքսան, Յովհաննէսեան, Դիմաքսեան եւ Փէքմէզեան կաթողիկոսները: Հայոց պատրիարքարանի նաոն Ժողովն այս ցանկէն ընտրեց Ալեքսան, Յովհաննէսեան եւ Փէքմէզեան կաթողիկոսները: Ատանայի թեմական Ժողովը յառաջիկայ կիրակի այս եռանուն ցանկին մէջէն պիտի ընտրէ Սիսի կաթողիկոսը:

—Պատրիարքարանի կողմէ մայրաքաղաքիս Հայոց բոլոր կեկեղեցիները զրկուած յայտարարութեան մը համաձայն, Սահմանադրութեան 33-րդ տարեդարձը տօնուեցաւ կիրակի օր Եւթի գուլէի Ս. Փրկչի հիւանդանոցի շրջափակին մէջ մեծ հանդիսաւորութեամբ եւ կատարեալ բարեկարգութեամբ:

ԳՐԱՄԱԿԱՆ			
Յուլիս 3/15, 1895			
Գոնտոյիտէ		28	20
Բուսիլե Երկաթուղի		137	23
Թաշվիլաթ Զ Օսմանիյէ		403	20
ԴՐԱՄԳ, Օսմ. ոսկին 100Է			
Մէշիտիյէ	103 7	Ռուսիոյ դոլ.	90 30
Մէթալիք	98	Կարբոն	88
Պէշիք	103	Գրիմից	51 15
Աթլուք	103	Ապգ. ոսկի	140 22
Մանր արծաթ	403	Մանիթ թղթ.	8 35

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Ի ՏԳՈՐԱՆԻ Ա. ՅԱՊԱ ՊՈՅԱՆՆԵՐ
Ֆինանսներու եւ Գործիքի Ամերիկացի Խան